

Regeringens proposition

1981/82: 131

om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium;

beslutad den 24 februari 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

Ett pantsystem vari återvinningen skall uppgå till minst 75 % skall inrättas för dryckesförpackningar av aluminium (aluminiumburkar) enligt en utfästelse som har gjorts av bryggerierna, handeln och PLM. Systemet, som skall drivas av ett för ändamålet särskilt bildat pantbolag, införs år 1983 och når full effektivitet år 1985.

I propositionen framläggs de förslag till lagbestämmelser som behövs för att inrätta och driva pantsystemet. Regeringen skall meddela pantbolaget tillstånd till verksamheten och i samband därmed föreskriva de villkor som behövs från allmän synpunkt. Sådana villkor gäller t. ex. den insyn och kontroll som staten bör ha i verksamheten. Vidare föreslås att regeringen får meddela föreskrifter om avgift vid import av aluminiumburkar för att inhemska och importerade burkar skall behandlas lika från konkurrenssynpunkt.

Den nuvarande förpackningsavgiften i fråga om dryckesförpackningar för malt- och läskedrycker föreslås bli slopad, när pantsystemet sätts i gång.

Ett villkorslån på 50 milj. kr. bör enligt propositionen ställas till pantbolagets förfogande för att minska likviditetsspåfrestningarna i inledningsskedet.

1 Förslag till

Lag om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag gäller verksamhet som avser att främja återvinning av dryckesförpackningar av aluminium (aluminiumburkar) genom ett pantsystem för sådana burkar.

2 § Verksamhet som avses i 1 § får bedrivas endast av den som fått tillstånd till det av regeringen. Tillstånd skall förenas med de villkor som behövs från allmän synpunkt.

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgift vid import av aluminiumburkar och de andra föreskrifter som kan behövas för att säkerställa att inhemska och importerade burkar med eller utan dryck kan konkurrera på lika villkor, när ett pantsystem har inrättats. Regeringen får överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter.

4 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 2 § eller åsidosätter villkor som har meddelats för tillstånd enligt 2 § eller bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om ansvar för gärningen kan ådömas enligt lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Avgift erlägges enligt denna lag till staten vid omsättning inom landet av förpackning för konsumtionsfärdig dryck hänförlig till tulltaxenr 20.07 eller 22.01–22.09 och vid införsel av sådan förpackning med eller utan dryck, om förpackningens fyllnadsvolym överstiger 0,2 men ej 3 liter.

Bestämmelserna i 1 § lagen (1973: 981) om frihet från införselavgift gäller ej i fråga om avgift enligt denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §²

Avgift erlägges enligt denna lag till staten vid omsättning inom landet av förpackning för konsumtionsfärdig dryck hänförlig till tulltaxenr 22.05–22.09 och vid införsel av sådan förpackning med eller utan dryck, om förpackningens fyllnadsvolym överstiger 0,2 men ej 3 liter.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1975: 144.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1975: 144.

² Senaste lydelse 1978: 125.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-02-24

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium

1 Inledning

Med stöd av regeringens bemyndigande den 5 juni 1980 tillsatte chefen för jordbruksdepartementet en särskild utredare¹ med uppgift att utreda frågor om återvinning av vissa dryckesförpackningar m. m. (Jo 1980:05). Utredningen lade den 22 december 1980 fram delbetänkandet (Ds Jo 1980:13) Återvinning av dryckesförpackningar. En av utredningen gjord sammanfattning av betänkandet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av riksskatteverket, statens livsmedelsverk, statens naturvårdsverk, kommerskollegium, generaltullstyrelsen, näringsfrihetsombudsmannen, statens pris- och kartellnämnd, konsumentverket, arbetarskyddsstyrelsen, statens industriverk, styrelsen för teknisk utveckling, länsstyrelsen i Malmöhus län, naturresurs- och miljöutredningen (Jo 1978:01), Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR, Sveriges livsmedelshandlareförbund, Sveriges industriförbund, Kooperativa förbundet (KF), Dagligvaruleverantörernas förbund, Sveriges grossistförbund, Brygginvest AB, Standardiseringskommissionen, Svenska förpackningsforskningsinstitutet, Svenska bryggareföreningen, Svenska renhållningsverksföreningen, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svenska kommunförbundet, Stockholms, Uppsala, Nässjö, Malmö, Varbergs, Göteborgs, Uddevalla, Karlstads, Örebro, Västerås och Sundsvalls kommuner.

¹ Riksdagsledamoten Paul Grabö.

Härutöver har yttrande inkommit från Systembolaget, Stiftelsen för naturresurshushållning, Hälsovårdsnämnden i Borgholms kommun, Kooperativa konsumentgillet, Fältbiologerna, Hultsfreds fältbiologer, Miljöförbundet, MIGRI och Miljöcentrum, Folkkampanjen mot kärnkraft, DAGAB, ICA-förbundet, PLM, De anställdas fackliga samorganisation vid PLM, Gränges Aluminium, AB Gotthard Nilsson, Nya Banco Bryggerier AB och Åbro Bryggeri KB, Skånes handelskammare, Handens socialdemokratiska kvinnoklubb, Fristående Remissinstitutet samt vissa enskilda personer. En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

I förevarande ärende har jag samrått särskilt med cheferna för budget-, handels- och industridepartementen.

2 Föredragandens överväganden

För malt- och läskedrycker finns två dominerande typer av förpackningar, nämligen returglas och metallburk. Den årliga konsumtionsvolymen av dessa drycker avsattes år 1980 till ca 60 % i returglas och till ca 30 % i metallburk. Dessa andelar motsvarar ca 1 200 miljoner tappningar i returglas och nästan 600 miljoner tappningar av burkar. Dessutom såldes malt- och läskedrycker i mindre omfattning i andra förpackningar, bl. a. Rigelloflaskan (ca 25 miljoner) och engångsglas (ca 15 miljoner).

PLM har under år 1981 påbörjat tillverkning av heldragna aluminiumburkar i en nyuppförd fabriksanläggning i Fosicområdet i Malmö kommun. Samtidigt har den tillverkning som tidigare har skett av bleckplåtburkar i en äldre fabrik lagts ned. I den nya fabriken som sysselsätter drygt 500 personer kan man i tre produktionslinjer tillverka sammanlagt 900 miljoner aluminiumburkar per år. Enligt PLM planerar man att innevarande år avsätta totalt ca 760 miljoner burkar, varav ca 490 miljoner burkar på den svenska marknaden och återstoden, ca 270 miljoner burkar, på export.

Enligt lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar utgår en avgift på dryckesförpackningar som används till bl. a. öl och läsk, om förpackningens fyllnadsvolym överstiger 20 cl men inte tre liter. Avgiften är tio öre för varje förpackning och tas ut vid tillverkning eller import.

Den aktuella frågan om användning av aluminiumburkar som dryckesförpackning och andra frågor om dryckesförpackningar behandlades av riksdagen under riksmötet 1979/80. Riksdagen godkände därvid ett betänkande av näringsutskottet (NU 1979/80: 45), vari utskottet anslöt sig till den uppfattning som jag uttalat i ett tidigare lämnat interpellationssvar, nämligen att en övergång till aluminiumburkar skulle, utan en väl fungerande återvinning, medföra inte bara en ökad energiåtgång utan också miljöolägenheter i form av ökad nedskräpning. Frågan om styrmedel för att åstadkomma en från samhällets synpunkt acceptabel återvinningsgrad

borde enligt utskottet utredas. Riksdagen biföll vidare ett betänkande av jordbruksutskottet (JoU 1979/80: 40), vari detta utskott underströk bl. a. att hushållning och återanvändning bör vara grundläggande vid utnyttjandet av naturresurser och för inriktningen av varuproduktionen. Enligt jordbruksutskottet skulle en övergång till returflaskor eller annan returförpackning för öl och läskedrycker innebära energivinster, minskad råvaruåtgång och minskad nedskräpning. Jordbruksutskottet förordade att frågan om möjligheterna att med lämpliga styrmedel åstadkomma en successiv övergång till användning av endast returförpackningar för öl och läskedrycker borde prövas i samband med att den utredning som näringsutskottet begärt genomfördes.

Med anledning av nu redovisade riksdagsbeslut tillsatte jag efter regeringens bemyndigande den inledningsvis nämnda utredningen om återvinning av dryckesförpackningar. I direktiven till utredningen erinrade jag om vissa principer för varuproduktion och avfallshantering som riksdagen lade fast i samband med behandlingen av prop. 1975:32 om återvinning och omhändertagande av avfall. Jag framhöll att det med tillämpning av dessa principer i första hand ankom på berörda företag att svara för att återvinningen av aluminiumburkarna löses på ett från samhällets synpunkt tillfredsställande sätt.

Utredningens överväganden och förslag tar sin utgångspunkt i principen att åtgärder i fråga om dryckesförpackningar bör vara ägnade att – med beaktande av bl. a. konsument- och arbetsmiljöaspekter – främja utvecklingen av förpackningssystem som är resurs- och energisnåla och som medför minsta möjliga olägenheter från miljösynpunkt. Den principen bildar utgångspunkt också för mina fortsatta överväganden.

I fråga om aluminiumburken innebär utredningens förslag i huvudsak följande. För att kunna anses tillfredsställande från samhällssynpunkt bör återvinningen av aluminiumburkar ligga på nivån 70–80%. Förpackningsavgiften för aluminiumburken bör höjas till 90 öre fr. o. m. den 1 juli 1983. För att säkerställa att ett effektivt återtagningssystem för burkarna anordnas bör reglerna för avgiften enligt utredningen utformas så att avgiften betalas tillbaka för burkar som återvinns. Detta får till följd att den genomsnittliga kostnadsbelastningen per burk blir mindre ju fler burkar som återvinns. Denna avgiftskonstruktion medger enligt utredningen att ett pantsystem för aluminiumburkar kan införas.

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker åtgärder som syftar till att åstadkomma en godtagbar återvinning av aluminiumburkar eller till att på annat sätt komma till rätta med de olägenheter som utnyttjandet av aluminiumburkar medför. Det framförs olika meningar om vilka åtgärder som bör vidtas. Förbud mot aluminiumburkar förordas av flera kommuner, bl. a. Stockholms kommun, och miljöorganisationerna. Statens naturvårdsverk, KF, TCO och Svenska kommunförbundet synes också vara positiva till att ett förbud införs. Naturvårdsverket anser att en heldragen

stålplåtburk är ett från miljöskyddssynpunkt godtagbart alternativ till aluminiumburken. Enligt konsumentverket, LRF och LO bör ett pantsystem införas för aluminiumburkar. Negativa till restriktioner mot aluminiumburken är förutom berörda branscher och företag även länsstyrelsen i Malmöhus län och Malmö kommun.

För egen del vill jag framhålla att vårt nuvarande returglassystem är det förpackningssystem som är bäst från miljö-, resurs- och energisynpunkt. För konsumenterna är returglaset den billigaste dryckesförpackningen. Från allmänna synpunkter är det med hänsyn till dessa omständigheter angeläget att det finns tillgång till ett returglassystem på den svenska dryckesförpackningsmarknaden också på lång sikt. Det nuvarande returglassystemet behöver dock enligt min mening moderniseras och göras bekvämare för både handeln och konsumenterna. Från konsumentsynpunkt är det angeläget att det finns valfrihet i fråga om dryckesförpackningar. I fråga om engångsförpackningar för öl och läskedrycker bör man enligt min mening uppmärksamma att alla slags engångsförpackningar i varierande grad kommer att orsaka miljöolägenheter främst i form av nedskräpning, när de används i så stor omfattning som t. ex. är fallet i fråga om aluminiumburken på den svenska marknaden. Detta gäller åtminstone de olika slag av engångsförpackningar som hittills har använts av bryggerierna.

Enligt min uppfattning kan det från allmänna synpunkter inte accepteras att aluminiumburkar används som dryckesförpackningar under många år framöver utan att det samtidigt finns en väl fungerande återvinning. En annan ordning skulle innebära slöseri med resurser och energi och uppenbara olägenheter från miljösynpunkt. Det återvinningsmål som samhället bör ställa upp bör ligga vid den nivå som utredningen har förordat. Som tidigare har understrukits är det inte samhällets uppgift att bygga upp och driva ett system för återtagning av tomma burkar som är så effektivt att återvinningsmålet nås utan den uppgiften ankommer i första hand på berörda företag eller branscher.

De ställningstaganden som jag nu har redovisat har väglett mig under den fortsatta beredningen av förevarande ärende. Jag har strävat efter att denna för berörda delar av näringslivet så viktiga fråga skulle lösas i samförstånd. Jag har därför överlagt med företrädare för bryggerierna, handeln och PLM rörande möjligheterna att införa ett pantsystem för aluminiumburkar. Vid överläggningarna som slutfördes den 2 februari 1982 har enighet uppnåtts om att följande i sju punkter upptagna riktlinjer skall gälla för frågans fortsatta behandling.

1. Från samhällets sida är utgångspunkten i fråga om åtgärder rörande dryckesförpackningar att åtgärderna skall vara ägnade att – med beaktande av bl. a. konsument- och arbetsmiljöaspekter – främja utvecklingen av förpackningssystem som är resurs- och energisnåla och som medför minsta möjliga olägenheter från nedskräpnings- och andra miljösynpunkter. Med

denna utgångspunkt bedöms returförpackningar generellt vara att föredra framför engångsförpackningar. Aluminiumburken är acceptabel från samhällets synpunkt, om den återvinns till minst 75 %.

2. Näringslivsparterna förbinder sig att bygga upp ett pantsystem för aluminiumburkar som är så effektivt att återvinningen uppgår till minst 75 % under år 1985. Systemet införs under år 1983.

3. Ett särskilt pantbolag bildas för ändamålet av näringslivet. Staten blir ej delägare i pantbolaget men tillförsäkrar sig nödvändig insyn och kontroll.

4. Förpackningsavgiften hålls tills vidare oförändrad men slopas på samtliga förpackningar för öl och läskedrycker i samband med att pantsystemet sätts i gång. Frågan om att införa en differentierad miljöavgift på dryckesförpackningar skall skyndsamt utredas. Uppdraget skall avse att utarbeta ett förslag till en avgift som skall ersätta förpackningsavgiften och som skall vara så utformad att den främjar förpackningssystem som är resurs- och energisnåla och som medför minsta möjliga olägenheter från miljösynpunkt, dvs. i princip skall endast engångsförpackningar beröras. Utredningsarbetet skall bedrivas så snabbt att politiska beslut om en miljöavgift bör kunna fattas under år 1983.

5. Regeringen är beredd att med näringslivsparterna diskutera en statlig medverkan till finansieringen av kostnaderna för pantsystemets införande.

6. Importerade aluminiumburkar skall behandlas lika med inhemska aluminiumburkar. Vid import av aluminiumburkar kommer därför en lika stor pantkostnad som den som åvilar inhemska burkar att tas ut av importören.

7. Från samhällssynpunkt är det angeläget att bibehålla ett returglassystem på dryckesmarknaden. Bryggerierna åtar sig att slå vakt om det nuvarande returglassystemet och att fortsätta det redan inledda arbetet med att utveckla ett bättre returglassystem.

Med anledning av riktlinjerna bör regeringen nu lägga fram förslag för riksdagen i följande frågor. Den insyn och kontroll i pantbolaget som staten enligt punkt 3 skall tillförsäkra sig bör grundas på lag. Att slopa förpackningsavgiften i enlighet med riktlinjerna i punkten 4 kräver ändring i lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar. Lagstöd behövs också för att åstadkomma den likabehandling mellan inhemska och importerade aluminiumburkar som anges i punkten 6. Det ankommer vidare på riksdagen att avgöra frågan om statlig medverkan till finansiering av kostnaderna för pantsystemets införande (punkten 5). Jag tar i det följande upp dessa frågor var för sig. Dessförinnan vill jag emellertid beskriva huvuddragen i pantsystemets utformning enligt den redovisning jag har fått av näringslivets parter vid överläggningarna. Jag lämnar beskrivningen med reservation för att man från dessa parter sida ännu inte kunnat ta slutlig ställning till alla frågor av praktisk och ekonomisk natur som hänger samman med pantsystemets inrättande.

Avslutningsvis kommer jag att ta upp frågan om en modernisering av returglassystemet.

Pantsystemets utformning

Vid försäljning av aluminiumburkar till bryggerierna tar PLM betalt för den pant som belöper på varje burk. PLM betalar i sin tur detta belopp till pantbolaget. Också en importör av aluminiumburkar förutsätts komma att erlagga motsvarande belopp till pantbolaget. Livsmedelsbutiker och andra försäljningsställen för öl och läskedrycker skall förses med mottagningsapparater (pantmaskiner) för tomma burkar eller på annat sätt anslutas till systemet. Vid uppbyggnaden av systemet skall konkurrensneutralitet tillämpas, vilket innebär att alla försäljningsställen som vill skall kunna ansluta sig. Man har uppskattat att mellan 20 000 och 30 000 apparater kan komma att behöva placeras ut.

Konsumenten får betala panten när han köper dryck i aluminiumburk och han får panten åter när han lämnar tillbaka den tomma burken. Pantbolaget ersätter butikerna för utbetalda panter. Det burkskrot som uppkommer sedan maskinen pressat ihop inlämnade burkar tillfaller pantbolaget som ordnar hämtning av skrotet och transport till smältverk. Säkerheten mot bedrägliga förfaranden kräver att tom Burkarna skall vara något så när oförstörda för att tas emot av pantmaskinen. Burkar som blivit kraftigare deformerade skall mot utbetalning av pant tas om hand i särskilda insamlingsssystem. Detta kan bli fallet t. ex. vid städningsskampanjer i naturen.

Pantmaskinerna som avses bli tillverkade i vårt land skall innehåsa och underhållas av pantbolaget. Kostnaderna för pantsystemets uppbyggnad och drift skall täckas genom ersättningen för burkskrotet och det överskott som uppstår genom att den faktiska återvinningen inte kommer att uppgå till 100%. Ju högre återvinningen blir, desto lägre blir detta överskott. Näringslivsparterna bedömer det vara möjligt att uppnå mer än 90% återvinning. De överskott som i vart fall inledningsvis kommer att uppstå bör enligt näringslivsparterna fonderas för att möta eventuella framtida förluster till följd av variationer i skrotpriser och total försäljningsvolym.

Enligt min mening kommer pantbeloppet att ha stor betydelse för återvinningsresultatet. Det bör vara pantbolagets sak att bestämma pantbeloppet. Någon slutlig ställning till den frågan har ännu inte tagits.

För att belysa vilka intäkter pantbolaget kan komma att få på ett år vill jag lämna följande exempel. Under förutsättning att det säljs 500 miljoner burkar och att panten är exempelvis 25 öre per burk tillförs pantbolaget i pantbelopp bruttointäkter på sammanlagt 125 milj. kr. Om återvinningen uppgår till 75%, blir överskottet drygt 30 milj. kr. Med ett antaget skrotvärde om 8 öre per burk erhåller bolaget en ytterligare intäkt i form av ersättning för burkskrotet med (375 miljoner burkar \times 8 öre =) 30 milj. kr. I detta exempel går intäkter och kostnader således jämnt ut, om bolagets kapitalkostnader och övriga kostnader för driften av systemet inte uppgår till mer än 60 milj. kr.

Frågan om insyn och kontroll

Att staten bör ha insyn i och vid behov bör kunna kontrollera pantbolaget och den verksamhet bolaget skall bedriva motiveras främst av följande skäl. Det är ett angeläget samhällsintresse att det uppställda målet om minst 75 % återvinning av aluminiumburkarna kommer att uppnås senast under år 1985 och att återvinningen sedan varaktigt kan hållas på lägst denna nivå. Eftersom miljöolägenheterna i form av nedskräpning blir mindre ju högre återvinningen är, är det självfallet ett starkt samhällsintresse att se till att återvinningen blir större än 75 %. Från näringslivsparternas sida har man också framhållit att en sådan större återvinning kommer att eftersträvas. Ett annat skäl för insyn är att pantbolaget i sin verksamhet, som med visst fog kan betraktas vara av monopolliknande karaktär, handhar betydande pantbelopp som ytterst härrör från konsumenterna. Med hänsyn härtill är det enligt min uppfattning rimligt att staten som företrädare för det allmänna konsumentintresset har möjlighet att påverka bolagets verksamhet.

Den insyn i och kontroll av pantbolagets verksamhet som staten behöver ha kan ordnas på olika sätt. En möjlighet är att staten går in som delägare i pantbolaget. En sådan åtgärd skulle emellertid stå i strid med den princip som riksdagen uttalat sig för när det gäller ansvaret för återvinningen i sådana fall som nu är aktuella. Enligt det riksdagsuttalande som jag tidigare har redovisat skall detta ansvar inte vila på samhället. I stället är det den som tillverkar eller säljer en vara av typ dryckesförpackningar eller drycker som skall se till att varan kan återvinnas eller på annat sätt oskadliggöras sedan den använts för sitt ändamål.

Statens tillsyn av pantbolagets verksamhet bör sålunda såsom följer av riktlinjerna ske i andra former än som delägare. Som jag tidigare har antytt bör tillsynen grundas på lag. Jag förordar att riksdagen beslutar om en lagbestämmelse som medför en skyldighet för pantbolaget att söka tillstånd till verksamheten hos regeringen. När tillstånd lämnas, bör regeringen meddela de villkor eller andra föreskrifter för verksamheten som behövs från allmänna synpunkter. Upplysningsvis vill jag redovisa vilka frågor som jag anser att regeringen bör reglera genom sådana föreskrifter. I första hand bör givetvis återvinningsmålet fastställas. Vidare bör anges det sätt på vilket återvinningen skall mätas. För den händelse att målet inte skulle nås, bör regeringen ha möjlighet att kräva en panthöjning eller vidta andra åtgärder som leder till att återvinningsmålet uppnås. Att återvinningsuppgår till minst 75 % utgör enligt riktlinjerna en förutsättning för att aluminiumburken skall accepteras från samhällets sida. En annan fråga som enligt min mening bör tas upp i regeringens föreskrifter är frågan i vilka former som staten bör delta i bolagets förvaltning. Jag anser att staten i varje fall bör genom en egen revisor granska bolagets räkenskaper och skötsel i övrigt. Av uppenbara skäl måste också frågan om användning av eventuella överskott i bolaget regleras. Någon utdelning till ägarna som

överstiger normal förräntning på nedlagt kapital kan enligt min mening inte tillåtas. Eventuella överskott bör fonderas och kunna användas till miljövårdsändamål såsom städningsskampanjer mot nedskräpningen. Också andra frågor kan tänkas behöva bestämmas genom regeringsföreskrifter. Det får ankomma på regeringen att efter överläggningar med berörda intressenter i bolaget ta ställning till de frågor som jag nu har tagit upp.

Till den nämnda lagbestämmelsen bör knytas en bestämmelse om straff för den som åsidosätter tillståndsplikten eller de villkor som har meddelats för tillståndet.

Förpackningsavgiftsfrågan

Ett returglas för öl och läsk tappas med dryck i genomsnitt ungefär 30 gånger. Förpackningsavgiften på 10 öre per glas betalas av glastillverkaren vid försäljning till ett bryggeri. Avgiften belastar således returglasets vid varje tappning med enbart 0,3 öre. Härigenom gynnas returglasets i jämförelse med engångsförpackningar. Avgiften har medfört att engångsglasets, vars andel av dryckesmarknaden vid tiden för avgiftens införande ökade, praktiskt taget har försvunnit från marknaden och att returglasets har kunnat hävda sin ställning. Huruvida avgiften haft betydelse för förhållandet mellan returglasets och andra engångsförpackningar än engångsglasets är mera svårbedömt.

I riktlinjerna, där avgiftsfrågan behandlas i punkten 4, sägs att förpackningsavgiften bör tas bort på alla förpackningar för öl och läskedrycker när pantsystemet införs. Därigenom bereds bryggerinäringen lättnad i sina kostnader. Denna åtgärd har jag bedömt vara nödvändig för att näringen, som i dag har ekonomiska svårigheter, skall kunna engagera sig i uppbyggnaden av pantsystemet för aluminiumburkar.

Jag anser det angeläget att förpackningsavgiften kan ersättas av en differentierad miljöavgift. Något underlag för att ta ställning till hur en sådan avgift skall se ut finns f. n. inte. Med hänsyn härtill har i riktlinjerna sagts att frågan skall skyndsamt utredas med sikte på att beslut skall kunna fattas under år 1983, då pantsystemet införs. Enligt riktlinjerna skall den tänkta miljöavgiften utformas på sådant sätt att den främjar förpackningssystem som är resurs- och energisnåla och som samtidigt medför minsta möjliga olägenheter från miljösynpunkt. I princip bör avgiften utgå enbart på engångsförpackningar.

Med hänvisning till riktlinjerna har regeringen tidigare denna dag på mitt förslag genom tilläggsdirektiv lämnat ifrågavarande utredningsuppdrag till utredningen om återvinning av dryckesförpackningar. Avsikten är att utredningen i samband därmed skall ombildas till en kommitté och få en bredare parlamentarisk förankring. I detta sammanhang vill jag nämna att jag i tilläggsdirektiven uttalade bl. a. att det vid miljöavgiftens utformning borde beaktas att de båda pantsystemen för glasflaska resp. aluminiumburk får sådana villkor att de kan fungera på ett effektivt sätt samtidigt som

utvecklingen på förpackningsområdet inte får hindras. Jag uttalade också att de handelspolitiska aspekter som kunde finnas i frågan självfallet måste beaktas.

Om förpackningsavgiften skall tas bort på det sätt som åsyftas i riktlinjerna, måste som jag tidigare har antytt ändring göras i lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar. Den ändring som påkallas gäller lagens 1 §, där de tulltaxenummer som avser malt- och läskedrycker tas bort. De förpackningar för vilka avgiftsplikt därefter kvarstår är förpackningar för vin- och spritdrycker. I fråga om dessa förpackningar har den nyssnämnda utredningen lagt fram förslag som berör också förpackningsavgiften i delbetänkandet (Ds Jo 1981: 8) Pant på vin- och spritbuteljer. Betänkandet remissbehandlas f. n.

Det bör överlåtas åt regeringen att bestämma när lagändringen skall träda i kraft med hänsyn till att tidpunkten när pantsystemet införs inte nu kan fastställas.

Frågan om likabehandling av inhemska och importerade aluminiumburkar

I riktlinjerna (punkten 6) sägs att importerade aluminiumburkar skall behandlas lika med inhemska burkar och att det vid import kommer att av importören tas ut en lika stor pantkostnad som den som åvilar inhemska burkar. Skälen till att en sådan ordning behövs är följande. Pantsystemet bör givetvis omfatta också importerade burkar. Sådana burkar skall alltså konsumenten kunna lämna åter och få en pant för. Pantmaskinerna avses inte bli konstruerade så att de skall skilja mellan inhemska och importerade burkar. Om ingen åtgärd vidtogs i fråga om importen av fyllda eller ofyllda aluminiumburkar, skulle drycker i sådana burkar i detaljhandeln kunna prissättas utan att hänsyn behövde tas till den pantkostnad som belastar en inhemsk aluminiumburk. Eftersom pantbeloppet kommer att betalas ut när en importerad burk återlämnas, kommer inhemska burkar att belastas med de kostnader pantbolaget skulle ha för importerade burkar. Det är enligt min mening uppenbart att inhemska burkar med dryck inte kan konkurrera på sådana villkor. Det är därför ett rimligt krav att också importerade burkar får bära sin del av kostnaderna för pantsystemet. Å andra sidan skall självfallet importerade burkar inte drabbas av högre kostnader än inhemska burkar.

Jag utgår ifrån att det i flertalet fall träffas överenskommelser mellan pantbolaget och importörer om de pantkostnader som importörerna skall erlagga till bolaget. Om en sådan överenskommelse av någon anledning inte kommer till stånd, bör detta dock inte hindra importen. Men importören bör då vara skyldig att till staten betala en avgift som bör vara satt så att den utjämnar de kostnadsfördelar som han skulle få på den svenska marknaden till följd av att han inte betalar någon pantkostnad till pantbolaget. Staten bör sedan ersätta pantbolaget. Skyldighet att erlagga ifrågavarande avgift bör gälla som huvudregel. En överenskommelse med pantbo-

laget bör medföra att avgiftsskyldigheten bortfaller. Det bör ankomma på regeringen att besluta vilken eller vilka myndigheter som skall ha hand om de uppgifter som föräns av den reglering som jag nu har föreslagit.

Jag förordar att riksdagen ger regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter om en sådan kostnadsutjämnande avgift som jag nu har redogjort för och de föreskrifter i övrigt som kan behövas för att säkerställa att konkurrensen mellan inhemska och importerade burkar sker på lika villkor. Regeringen bör få delegera befogenheten att meddela föreskrifter till en förvaltningsmyndighet.

Frågan om statlig medverkan till finansieringen av kostnaderna för pant-systemets införande

Finansieringen av investeringar och rörelsekapital i det nya pantbolaget bör enligt min uppfattning i princip ske genom ägarnas försorg. Det ekonomiska resultatet i det nya bolaget kan dock under en inledande period förväntas bli sådant att betydande påfrestningar på bolagets likviditet kan bli följden. För att ge bolaget en tillräcklig likvidstyrka även under denna period är därför en viss statlig medverkan behövlig. Detta kan lämpligen ske genom att ett statligt villkorsslån ställs till bolagets förfogande. Efter överläggningarna med näringslivsparterna bedömer jag att ett lån på 50 milj. kr. bör räcka. Lånet som bör löpa med marknadsmässig ränta, skall kunna lyftas i sådan omfattning att bolagets kassaflöde blir acceptabelt. Återbetalning av lånet bör relateras till det ekonomiska resultatet i bolaget. Det bör ankomma på regeringen att meddela närmare villkor för lånet.

Jag förordar att ett villkorligt lån om högst 50 milj. kr. med det tidigare angivna syftet lämnas till pantbolaget. Ett reservationsanslag för ändamålet bör tas upp på statsbudgeten för budgetåret 1982/83.

Returglaset

Jag har tidigare i mina överväganden slagit fast att returglassystemet är det förpackningssystem som har flest förtjänster från allmän synpunkt. Vid överläggningarna med näringslivsparterna har jag också krävt och fått gehör för att bryggerierna skall slå vakt om returglaset (punkten 7 i riktlinjerna). Det nuvarande returglassystemet har oaktat sina förtjänster även brister främst från arbetsmiljö- och distributionstekniska synpunkter. I likhet med utredningen och flertalet remissinstanser vill också jag understryka vikten av att systemet utvecklas och förbättras. Ett arbete i detta syfte bedrivs f. n. i Svenska bryggareföreningens regi. Samarbeta i frågan har tidigare ägt rum med styrelsen för teknisk utveckling och arbetarskyddsfonden. Målet för utvecklingsarbetet är bl. a. att göra glas och backar lättare och att anpassa backarna till gängse standard inom varudistributionen. Enligt riktlinjerna utfäster sig bryggerierna att fortsätta ifrågasvarande arbete med att utveckla ett bättre returglassystem. Denna fråga är så betydelsefull från allmän synpunkt att regeringen tidigare denna dag på

mitt förslag har uppdragit åt utredningen om återvinning av dryckesförpackningar att följa utvecklingsarbetet och lämna förslag till hur övergången till ett nytt returklassystem kan påskyndas.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1. lag om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium,
2. lag om ändring i lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar.

Förslaget under 2 har upprättats efter samråd med chefen för budgetdepartementet.

Lagrådet arbetar f. n. på fyra avdelningar, dvs. det högsta tillåtna antalet. Trots detta är lagrådets program under tiden t. o. m. den 31 mars 1982 utomordentligt ansträngt. Alla de lagförslag som föreligger och som är av det slaget att lagrådet enligt 8 kap. 18 § andra stycket regeringsformen bör höras över dem kan inte granskas i sådan tid att förslagen kan föreläggas riksdagen inom den i 3 kap. 3 § riksdagsordningen angivna tiden. Av den nyss nämnda bestämmelsen i regeringsformen följer emellertid att lagrådets granskning kan underlåtas, om det skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma.

De riktlinjer som jag tidigare har redovisat och de förslag som jag med anledning av dessa har lagt fram syftar till att få till stånd en effektiv återvinning av aluminiumburkar. Det är angeläget att pantsystemet kan införas utan dröjsmål. Mot denna bakgrund bör remiss till lagrådet kunna underlåtas i förevarande ärende.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga förslagen till

1. lag om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium,
2. lag om ändring i lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar,

dels att

3. till *Lån till ett pantbolag* på statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Sammanfattning av betänkandet (Ds Jo 1980: 13) Återvinning av dryckesförpackningar

- En utgångspunkt för utredningens förslag är att dryckesförpackningsmarknaden bör utvecklas mot resurs- och energisnål teknik i olika hanteringsled och att miljöölagenheter undviks. Detta bör ske under beaktande av konsumenternas, handelns, industrins och arbetstagarnas krav på förpackningarnas utformning.

Den principiella åsikten gäller att en ny förpackning normalt inte bör kräva sitt eget återvinningssystem. En tömd dryckesförpackning bör företrädesvis hanteras antingen genom återlämning och återanvändning eller separat återvinning, eller återvinnas i avfallsbehandlingsanläggningar.

- Berörda myndigheter bör i samverkan med förpackningsföretagen vidta åtgärder för att påverka utvecklingen inom förpackningsområdet i syfte att bl. a. minska påverkan på miljön.
- Utredningen förordar att i 136 a § byggnadslagen och i lagen om hälso- och miljöfarliga varor låta den princip som riksdagen lade fast 1975 komma till direkt uttryck i lagstiftningen, nämligen att det innan produktionen av en vara påbörjas bör vara klarlagt hur varan skall omhändertas sedan den använts och blivit avfall och att den skall tas om hand på ett från miljö- och resurssynpunkt riktigt sätt.
- Forsknings- och utvecklingsarbetet på förpackningsområdet bör inriktas på energi- och resurssnål teknik samt på en begränsning av miljöstörningarna.
- Åtgärder bör vidtas för att returglasat skall kunna befästa sin position på marknaden. Detta bör kunna ske genom en övergång till en ny, lättare glasflaska och ett nytt backsystem. Därvid fordras en samverkan mellan alla berörda intressenter. Om det visar sig vara den mest ändamålsenliga lösningen kan det finnas anledning för staten att på lämpligt sätt medverka till en sådan övergång.
- En ny kampanj mot nedskräpning föreslås.
- Engångsflaskor för öl och läsk bör inte få en ökad marknadsandel. För att förhindra en sådan utveckling kan särskilda ekonomiska styrmedel komma att krävas. Liknande åtgärder kan eventuellt behöva aktualiseras för den nya s. k. PET-flaskan.
- Aluminiumburken. En tillfredsställande återvinning bör efter viss tid innebära en nivå på 70–80 %. Efter att ha tagit del av resultaten av återburk-projektet i Varberg anser utredningen det knappast möjligt att med ett sådant system nå upp till en återvinning av 70–80 % i hela landet.

Ett kombinerat pant- och förpackningsavgiftssystem har utarbetats och redovisas liksom ett förbudsalternativ.

Utredningen förordar ett alternativ där en förhöjd förpackningsavgift med restitution föreslås träda i kraft senast den 1 juli 1983. Detta ger berörda företag ett visst planeringsutrymme för att avgöra hur en hög och varaktig återvinning skall uppnås. Utredningen har också visat att det finns tekniska förutsättningar att lägga om produktionen till en heldragen stålburk om så skulle bli aktuellt.

En höjning av förpackningsavgiften med minst 10 öre för aluminiumburkar utöver den nu gällande föreslås från den 1 juli 1981. Motivet för en

sådan höjning är bl. a. att stärka returglasens ställning på marknaden samt med hänsyn till de effekter från miljö- och resurssynpunkt som uppkommer när aluminiumburken införs under år 1981 utan att det samtidigt finns ett fungerande återvinningssystem.

Sammanställning av remissvaren på betänkandet (Ds Jo 1980:13) Återvinning av dryckesförpackningar

1 Allmänna synpunkter

Statens naturvårdsverk: Naturvårdsverket anser det vara ytterst otillfredsställande att ett problem som tilldragit sig så stor uppmärksamhet och som varit föremål för en mycket onyanserad debatt inte får den noggranna genomgång som man brukar eftersträva i svensk statsförvaltning. Enligt verkets uppfattning finns det i dagsläget, när produktionen av aluminiumburken redan kommit igång, ingen anledning att forcera handläggningen av ärendet på bekostnad av en allsidig analys från berörda sakkunniga organ.

— — —

Naturvårdsverket instämmer i utredarens utgångspunkt att dryckesförpackningsmarknaden bör utvecklas mot resurs- och energisnål teknik i olika hanteringsled och så att miljöolägenheter undviks.

Utredaren redovisar allmänna överväganden om vägar att påverka utvecklingen mot förpackningar som från miljösynpunkt är bättre än de nuvarande och att stärka returglasets position på marknaden. Naturvårdsverket finner det angeläget att utredaren i kommande betänkanden arbetar fram konkreta och preciserade förslag på dessa punkter.

— — —

I betänkandet diskuteras inte dryckesförpackningar av papper och plast. Naturvårdsverket utgår ifrån att det fortsatta utredningsarbetet kommer att omfatta även sådana förpackningstyper.

Generaltullstyrelsen: Tullverket är avgiftsmyndighet i fråga om förpackningar som införs till landet och uppbär för närvarande ca en tredjedel av all förpackningsavgift. Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att kontakt från utredningens sida inte har tagits med tullverket. Av betänkandet att döma synes kontakt inte heller ha tagits med den andra avgiftsmyndigheten, riksskatteverket.

Näringsfrihetsombudsmannen: — — — de berörda företagen under en lämplig tidsperiod ges möjlighet att på frivillig väg söka åstadkomma en tillfredsställande återvinning. Denna modell bör kombineras med kraftfulla åtgärder från samhällets sida mot den nedskräpning som i dag förekommer. Vidare bör åtgärder för att utveckla returglassystemet vidtas. NO utesluter inte heller att det utvecklingsarbete som för närvarande bedrivs på förpackningsområdet, såväl i Sverige som utomlands, relativt snart kan medföra att nya förpackningsslag introduceras som är överlägsna burken såväl beträffande pris som miljö- och energiegenskaper.

Statens industriverk: Utredningen diskuterar olika förpackningsmaterial (aluminium, stål, glas och plast). Hushållning med energi och resurser har varit ledande princip i denna diskussion. Utredningen presenterar emellertid inte någon samlad redovisning och analys av vilken förpackningstyp som kan erbjudas till lägsta samhällsekonomiska kostnad. Utredningen har heller inte belyst vilka konsekvenser föreslagna styrmedel får för förpackningsindustrins struktur. Industriverket finner det därför inte möjligt

att ta ställning till de förslag om styrmedel som utredningen har presenterat i detta delbetänkande.

Länsstyrelsen i Malmöhus län: Utredaren har i sitt betänkande framhållit att han och hans medarbetare tvingats arbeta under hård tidspress. Enligt länsstyrelsens uppfattning har detta satt sin prägel på vissa relevanta delar av betänkandet. Med tanke på de stora praktiska och ekonomiska konsekvenser som beslut på hithörande områden kan komma att få, anser länsstyrelsen det nödvändigt att ställningstagandena skall kunna grundas på väl genomarbetade analyser och förslag. Länsstyrelsen anser därför att en överarbetning av betänkandet bör ske så att ett helt tillfredsställande beslutsunderlag föreligger när ställning i ärendet skall tas.

Naturrekurs- och miljökommittén: — — — Vid en eventuell utformning av en förpackningspolitik förefaller det rimligt att konsumentönskemål och arbetsmiljöskäl väger tungt jämfört med industrins och handelns intressen. Detta är särskilt angeläget med tanke på den monopol/oligopolliknande struktur som råder inom produktion och distribution av öl och läsk. — — —

Landsorganisationen i Sverige: LO finner det märkligt att regeringen ej fullföljt Miljökostnadsutredningens (MIKOs) förslag att ge Naturvårdsverket till uppgift att samråda med berörda företag för att påverka utvecklingen inom förpackningssektorn.

— — —
Om en sådan uppgift hade förelegat skulle utredningens karaktär av brandkårsuttryckning ej förelegat och möjligheterna att fullfölja principresonemanget från propositionen 1975: 32 om återvinning och omhändertagande av avfall — — — bättre kunnat tillgodoses.

— — —
Den korta utredningstiden och den än kortare tid för remissbehandling ger vid handen att åtskilligt mer underlag skulle behövas för att ge en rättvisande bild av problemen inom dryckesförpackningssektorn. Att enbart koncentrera diskussionen kring aluminiumburken leder lätt till felaktiga slutsatser, vilket den allmänna debatten i sig hittills har visat.

I utredningen redovisas jämförelser mellan glas-, engångs- och returplåtburk, aluminiumburk samt den s. k. Rigelloförpackningen, ett underlag som verkar utfalla till fördel för den sistnämnda förpackningstypen. Det hade varit intressant om utredningen mera hade utvecklat sitt arbete på möjligheter att använda papper/plast som förpackning och vilka kostnads/samhälls/energi och miljöaspekter detta skulle innefatta i jämförelse med övriga material.

— — —
LO vill peka på nödvändigheten av att forskning inom sektorn dryckesförpackningar intensifieras och att därvid erfarenheter från andra länder tillförs inhemsk industri. Exempelvis måste öppningsanordningarna vara sådana att de sitter kvar på förpackningen efter öppnandet.

Erfarenheterna från våra nordiska grannar rörande styrmedel måste också tillvaratas och utvecklas bl. a. för att mångsidigheten i bryggeriindustrin skall kunna bibehållas.

— — —
Som framgår av — — — yttrande från Handelsanställdas Förbund är ur arbetsmiljösynpunkt glashanteringens ej speciellt önskvärd. Förutom tyng-

den av förpackningen finns också risker vid kross och följande skärskador. Även om utveckling av lättare glas pågår torde skärskaderisken bestå. I jämförelse mellan plåt och aluminiumburk är i tillverkningsledet plåtburken den som orsakar störst arbetsmiljörisk p. g. a. behovet av lösningsmedel och användning av tungmetaller som bly och tenn, något som för övrigt också kan ha konsekvenser för omgivningsmiljön. Å andra sidan kan bullersituationen bättre bemästras vid hantering av plåtburkar genom användande av magneter i transportbanden. LO delar emellertid utredningens slutsats att papper/plast ur arbetsmiljösynpunkt är att föredra.

Tjänstemännens centralorganisation: — — — Den fråga som utredningen aktualiserar borde ha behandlats redan vid den tidpunkt då bolaget bekantgjorde sin avsikt att bygga fabriken för produktion av aluminiumburkar. TCO är starkt kritisk till jordbruksdepartementets försummelse härvidlag.

— — — åtgärder måste vidtagas i syfte att förhindra en ökning av andelen engångsförpackningar.

Livsmedelshandlareförbundet och ICA-förbundet: — — — hela frågan om de framtida dryckesförpackningarna, dessas kostnader och eventuella returhantering bör göras till föremål för en mer förutsättningslös prövning, där alla betydelsefulla omständigheter kartläggs och bedöms för fullständig jämförbarhet.

Sveriges industriförbund: — — — utredningens betänkande är både alltför ensidigt och ofullständig för att kunna tjäna som underlag för ett eventuellt riksdagsbeslut. Den av jordbruksdepartementet aviserade propositionen kan således inte baseras på utredningens förslag.

— — — Berörda företag presenterade sitt projekt för regeringen 1979 och fick i princip klartecken för sina investeringsplaner. Detta måste givetvis kunna tolkas som en reell samhällsacceptans av projektet som inte i grunden ska behöva omprövas bara ett drygt halvår senare.

Att bedömningar och beslut i dessa frågor dessutom måste baseras på fakta snarare än mer eller mindre känslomässiga reaktioner är ett oavvisligt krav. Detta gäller naturligtvis inte minst energi- och miljöfrågorna kring vilka en bitvis synnerligen osaklig debatt förts i massmedia.

Kooperativa förbundet: KF — — — anser även att utveckling av brännbara engångsförpackningar, som tillvaratar konsumenternas och samhällets intressen vad gäller kostnader, energi och miljö, är av intresse.

Sveriges grossistförbund: Vi finner det för vår del olyckligt att särskilda restriktioner förordas för ett enskilt förpackningsmaterial, i synnerhet som kortsiktiga överväganden ligger till grund för utredarens bedömning. Man avhänder sig därmed möjligheten till en utveckling, som på längre sikt kan medföra fördelar inom berörda värderingsområden, antingen direkt eller genom nödvändiga problemlösningar.

Brygginvest AB: — — — utvecklingen på förpackningsområdet under de senaste åren delvis är en följd av att en långsiktig förpackningspolitik saknas. Det är nödvändigt för berörda parter, statsmakterna, förpack-

ningsindustrin, bryggerierna, handeln och konsumenterna att en långsiktig förpackningspolitik formuleras med beaktande av olika faktorer som energi, miljö, import-, produktions- och distributionsfrågor etc. En sådan politik är nödvändig för att berörda företag skall kunna få arbetsro och kunna genomföra en meningsfull långsiktplanering inom området. — — —

Standardiseringskommissionen: SIS vill i detta sammanhang peka på betydelsen av att förändringar inom förpackningssektorn, vare sig det gäller myndighetsbestämmelser eller utveckling av nya förpackningssystem, anpassas till den internationella utvecklingen. Endast genom en aktiv satsning på standardiseringsarbetet kan en sådan anpassning garanteras.

— — —
Utredningen diskuterar användningen av en rad tillgängliga styrmedel. SIS vill i detta sammanhang framhålla standardisering som ett verkningsfullt styrmedel. Standardiseringen har den fördelen framför många andra styrmedel att resultaten bygger på samförstånd mellan berörda parter.

Packforsk: Vad gäller förslag om samverkan mellan förpackningsföretag och myndigheter vill Packforsk påpeka att det redan finns en sådan gruppering såsom en följd av rekommendationer i miljökostnadsutredningen. Denna gruppering har bildats inom Packforsk och rymmer representanter för berörda intressenter inom näringslivet (förpackningsindustri, bryggare och handel) samt för Naturvårdsverket, Konsumentverket och Renhållningsverksföreningen.

— — —
— — — samhället bör verka för att ett nytt returglassystem införs innebärande övergång till en ny, lättare glasflaska och ett nytt backsystem samt att samhället inte försvårar införandet av nya engångsförpackningar som är ergonomiskt riktiga och ekonomiskt sunda för alla som berörs av hanteringen. Packforsk anser att arbetsmiljöaspekterna blivit otillräckligt behandlade i utredningen och inte tillmätts berättigat värde.

Svenska Bryggareföreningen: Svenska Bryggareföreningen hemställer att Jordbruksdepartementet i motsats till utredningens förslag måtte verka för att den nuvarande förpackningsavgiften helt avskaffas.

Om av statsfinansiella skäl ett slopande av denna avgift för närvarande ej är genomförbart hemställes att avgiftsunderlaget, med bibehållande av statens totalintäkt härav, breddas till att gälla även förpackningar inom andra näringsgrenar som konkurrerar med bryggeriindustrin.

Renhållningsverksföreningen: — — — på sikt — — — införs någon form av "sammanvägt index" vid introduktion bl. a. av nya förpackningar. I praktiken skulle detta kunna innebära att förpackningsproducenten måste visa att en ny förpackning med hänsyn till flera faktorer t. ex. energi, arbetsmiljö, nedskräpning, distribution, avfallshantering, ekonomi, teknik sammantaget är bättre än på marknaden redan förekommande förpackningar.

Lantbrukarnas riksförbund: — — — Sett mot bakgrund av bl. a. riksdagens uttalande vid behandlingen av prop. 1975: 32 med denna innebörd är PLMs uppförande av anläggningen i Fosie innan denna fråga klarlagts minst sagt provocerande, även om detta skett inom ramen för gällande lagstiftning. I det aktuella fallet har en offentlig utredning måst tillsättas för att belysa frågan, vilket självfallet inte kan tolereras som en allmän princip.

— — —
LRF delar de principiella synpunkter som utredningen fört fram att en ny förpackning inte normalt skall behöva kräva sitt eget återvinningssystem.

Svenska kommunförbundet: — — — frågan om återvinning av dryckesförpackningar behöver utredas ytterligare. I det arbetet bör frågan om förpackningsavgift och andra styrmedel, som kan underlätta en återvinning av dryckesförpackningar, bli omsorgsfullt klarlagd. I detta arbete bör den kommunala sektorn få påverka planering och genomförande av olika utredningsavsnitt. Målsättningen för utredningen bör vara en successiv övergång till användning av endast returförpackningar för öl och läskedrycker.

Stockholms kommun: När en ny dryckesförpackning ska introduceras i Sverige måste målsättningen vara inriktad på energi- och resurssnål teknik, samt på att riskerna för störningar i miljön minimeras. Det är av den anledningen också angeläget att befästa returglasets position på marknaden, och ge förutsättningar för att ge en ökad återanvändning. Dessa grundläggande fakta har också redovisats i utredningen.

Karlstads kommun: Engångsförpackningen bör ur kommunal synpunkt inte få ökad marknadsandel med hänsyn till såväl de problem som antytts vid avfallsbehandlingen som med nedskräpningen i naturen.

Västerås kommun: Utredningen och efterföljande remissbehandling har forcerats, förmodligen med hänsyn till driftstarten i fabriken. Tyvärr har detta inneburit att utredningens förslag knappast kan sägas vara tillräckligt belysta och motiverade. Bland annat är konsekvenserna av de lagda förslagen om en förhöjd förpackningsavgift på aluminiumburken inte klarlagda. Frågan om våra dryckesförpackningar är komplex och flera intressegrupper inom samhället påverkas av eventuella beslut. Utredningsgruppen borde därför getts mer tid att åstadkomma en bred analys av problematiken kring våra dryckesförpackningar.

Kooperativa konsumentgillet: — — — förbundet klart tagit ställning för returförpackningar och mot engångsförpackningar överhuvudtaget och aluminiumburken i synnerhet.

Fältbiologerna: Utredningens utgångspunkt för sina överväganden och förslag, att dryckesförpackningsmarknaden bör utvecklas mot resurs- och energisnål teknik i olika hanteringsled och att miljöolägenheter undviks, ser vi som en god utgångspunkt. Påpekandet i utredningen att detta kräver en aktiv och genomtänkt förpackningspolitik från samhällets sida kan vi inte annat än uppfatta som ett stöd för vår tidigare kritik. — — —

— — —
Fältbiologerna ser det som mycket allvarligt att denna principiellt viktiga resurshushållnings- och miljöfråga har fått en så utdragen behandling. Det blir inte desto mindre allvarligt av att regeringen först efter att aluminiumburken funnits i Sverige i 3 år tillsätter en utredning som med knapp marginal lyckas prestera det första delbetänkandet innan en svensk produktion startar.

— — —

Utredningen har valt att dela upp redovisningen av sitt arbete i delbetänkanden. Vi anser detta olyckligt då det skapar intryck av att alternativet till aluminiumburken är en stålburk och inte ett system helt byggt på returförpackningar. — — —

Miljöförbundet: 1. Förbud mot aluminiumburken som endast får tillverkas under den omställningsperiod som fabriken kräver.

2. Alla engångsdryckesförpackningar för öl och läsk beläggs omedelbart med en förpackningsavgift på totalt 90 öre med det restitutionssystem som utredningen föreslår i sitt alternativ A.

3. För returglas anser vi att dessa ska befrias från förpackningsavgiften på 10 öre som de nu beläggs med.

4. För att minska andelen engångsförpackningar på marknaden föreslår vi en kvantitativ reglering av dessa enligt den modell som tillämpas i Danmark.

5. Eventuella stålburkar som tillverkas ska även ha lock av stål för att bättre kunna återvinnas.

6. Staten bör kontrollera att det inte på returförpackningar övervältras de kostnader som engångsförpackningarna drabbas av.

7. Konsumenterna måste ha tillgång till all läsk och öl på returförpackningar.

MIGRI och Miljöcentrum: — — — förordas en övergång från engångsförpackningar för öl och läsk till returglas, gärna ett förbättrat returglassystem. En sådan övergång kan ske genom överenskommelser mellan berörda parter, genom successivt höjda förpackningsavgifter på engångsförpackningar eller genom förbud. Härvid bör erfarenheterna från våra grannländer beaktas.

DAGAB: För att uppnå rationaliseringsvinster såväl inom produktion som distributionsleden bör en strävan vara att på sikt övergå till engångsförpackningar för berörda drycker. Detta skulle innebära påtagliga hantlingsvinster i handeln istället för nuvarande blandade förpackningar av retur- och engångsemballage med åtföljande högre kostnadsläge, lägre transportkostnader samt ett successivt utnyttjande av sortimentsgrossisten som distributör. Berörda dryckesprodukter skulle sålunda kunna spridas tillsammans med andra dagligvaror med de ekonomiska fördelar detta skulle innebära.

— — —

Ur principiell synpunkt anser vi det felaktigt att medelst avgifter försöka styra konsumtionen av de olika förpackningsalternativen.

PLM: Vare sig direktiv eller utredning har dokumenterat att det finns behov av några samhällsinslag på dryckesförpackningssektorn. Direktiven — även om de är hårt skrivna — lämnar otvivelaktigt utrymme för utredningen att göra en seriös och inträngande bedömning. Denna möjlighet har man inte utnyttjat, utan väljer att okritiskt behandla direktivens formuleringar som helt styrande.

Utredningen har tagit fram ett faktaunderlag som med vissa undantag är rättvisande om än ofullständigt. Utredningen använder dock inte materialet på ett förutsättningslöst sätt, utan gör sina ställningstaganden utifrån andra grunder, utan stöd av den egna faktadokumentationen.

— — —

Utredningen har visat en grundläggande okunnighet om konsekvenserna av de mycket hårda styrmedel man föreslår. — — —

— — —

Under 70-talet genomfördes ett flertal statliga utredningar, vilka ställde krav på förpackningsindustrin och dess utveckling. Det är dessa samhällskrav samt samråd med berörda myndigheter under 79 som legat till grund för PLMs projekt att byta teknologi för tillverkning av öl- och läskburkar och att till detta knyta ett återburkssystem. Vi menar att det nu är nödvändigt att PLM får samhällets kraftfullt uttalade fulla stöd att genomföra projektet istället för att motarbetas.

Folkpartiregeringen 1979 informerades om projektet och hade inte några erinringar. Det vore oacceptabelt om en senare regering skulle stoppa det.

2 Ändring i byggnadslagen (1947:385) och lagen (1973:329) om hälso- och miljöfarliga varor

Statens naturvårdsverk: Naturvårdsverket anser att det inte är lämpligt att använda lagen om hälso- och miljöfarliga varor och dess följdförfattningar om man önskar förbjuda eller på annat sätt reglera användningen av dryckesförpackningar. Lagen om hälso- och miljöfarliga varor används främst för att reglera användningen av varor med kemiska och kemisk/tekniska egenskaper. En ev. reglering av dryckesförpackningar bör enligt verket ske i en särskild lag.

Naturvårdsverket avstyrker utredarens förslag att låta prövningen enligt 136 a § byggnadslagen omfatta även anläggningar för tillverkning av dryckesförpackningar.

Konsumentverket: — — — Konsumentverket delar utredningens uppfattning att 136 a § bygglagen bör ändras så att den princip som riksdagen lade fast 1975 kommer till direkt uttryck i lagstiftningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län: Prövningsplikt enligt § 136 a byggnadslagen avser lokaliseringen av industriell verksamhet som är av väsentlig betydelse för hushållningen med energi, träfiberråvara eller landets samlade mark- och vattentillgångar. Till denna kategori hör inte fabriker för tillverkning av dryckesförpackningar. Länsstyrelsen anser det mindre lämpligt att på sätt utredningen föreslår göra en enskild industriell produkt prövningspliktig enligt nyssnämnda lagrum. Länsstyrelsen avstyrker därför utredningens förslag att utöka prövningsplikten enligt § 136 a byggnadslagen till att även omfatta tillverkningen av dryckesförpackningar. Den tilltänkta prövningsplikten bör enligt länsstyrelsens mening ytterligare övervägas i ett vidare sammanhang.

Centralorganisationen SACO/SR: Riksdagen har fastlagt att innan produktion av en vara påbörjas bör det vara klarlagt hur den skall omhändertas sedan den använts och blivit avfall. Denna princip har emellertid inte närmare konkretiserats. Förbundet vill framhålla att 136 a § byggnadslagen är ett instrument för fysisk riksplanering och att en prövning enligt detta lagrum av etablering av dryckesburkstillverkning i relation till den av riksdagen beslutade principen skulle föra långt utöver den fysiska riksplaneringen och ålägga de berörda myndigheterna i utomordentligt hög grad

vidgade uppgifter. Man bör därför välja ett annat medel för att precisera riksdagens principbeslut. Då denna sak övervägs bör alla varor tas upp till samlad bedömning.

Sveriges industriförbund: Enligt förbundets mening måste det finnas ytterst starka skäl från miljö- och markhushållningssynpunkt för att hindra en från industriell synpunkt motiverad lokalisering av en FRP-industri. Förbundet rekommenderar en omprövning av hela det nuvarande prövningsförfarandet enligt 136 a § BL i riktning mot en förenkling. Utredningens förslag går stick i stäv med detta – också det – på alltför diffusa grunder. Det förtjänar ej ens att tas på allvar.

Packforsk: Utredningen har också förordat den princip som riksdagen lade fast 1975 i anslutning till en ny avfallspolitik, nämligen att innan produktion av en vara påbörjas bör det vara klarlagt hur varan skall omhändertas sedan den använts och blivit avfall och att den skall tas om hand på ett från miljö- och resurssynpunkt riktigt sätt. Packforsk anser att man inte reservationslöst kan anamma denna snävt miljömässiga utgångspunkt och menar att också tekniska och ekonomiska aspekter måste vägas in.

Renhållningsverksföreningen: Utredningen förordar att låta principerna för varuproduktion och avfallshantering, vilka fastlades i samband med behandlingen av prop. 1975:32, komma till direkt uttryck i lagstiftningen (136 a § byggnadslagen). – – – Föreningen delar helt utredningens förslag.

Lantbrukarnas riksförbund: – – – Förbundet ställer sig även bakom utredningens uttalande att 136 a § byggnadslagen och lagen om hälso- och miljöfarliga varor ändras. I lagtexten bör det direkt framgå att det innan produktionen av en vara påbörjas bör vara klarlagt hur varan skall omhändertas när den använts och blivit avfall. – – –

Varbergs kommun: Kommunen delar utredningens förslag om att låta den princip som riksdagen lade fast 1975 om att det i lagstiftningen skall komma till direkt uttryck, att innan produktion av en vara får påbörjas bör det vara klarlagt hur varan skall omhändertagas sedan den använts och blivit avfall och det bör även kunna klarläggas att nya förpackningar kan tas om hand på ett, ur miljö- och resurssynpunkt, godtagbart sätt. Det är inte tillfredsställande att marknadsföring får ske av nya dryckesförpackningar innan denna prövning ägt rum.

Fältbiologerna: Det är vidare mycket angeläget att utredningens förslag om att lägga fast de principer som riksdagen uttryckte 1975 om varuproduktion åtgärdas snarast. Framförallt bör det säkerställas möjligheter för ansvariga myndigheter att i tidigt skede i industrins planering gå in och styra mot en resurssnål och miljövänlig produktion. Vi menar vidare att principerna bör regleras genom tillståndsgivning innan byggnation av fabriker och dylikt startar.

3 Åtgärder för att främja returglaset

Konsumentverket: Returglaset är i dag såväl från hushållsekonomisk som energisynpunkt den mest förmånliga förpackningen för öl och läskedrycker. Åtgärder bör dock vidtas för att få fram en ny, lättare glasflaska och en mindre och mera lätthanterlig back. — —

Näringsfrihetsombudsmannen: — — — åtgärder för att utveckla returglassystemet (bör) vidtas.

Kooperativa förbundet: Utveckling av returglassystemet till ökad lätthanterlighet från såväl konsument- som arbetsmiljösynpunkt är helt i linje med KF:s vid många tillfällen framförda synpunkter. Detta forsknings- och utvecklingsarbete bör ges hög prioritet samt även omfatta anpassning till grossistdistribution och modulsystem för EUR-pall.

Brygginvest: Brygginvest vill vidare understryka vikten av att, som utredningen antyder, det kan finnas anledning för staten att på lämpligt sätt medverka till en övergång till en ny lättare glasflaska och ett nytt backsystem. Särskilt mot bakgrund av bryggeribranschens ekonomiska situation är en sådan medverkan snarast en förutsättning för en övergång till ett bättre returglassystem.

Packforsk: Packforsk anser därför att samhället bör verka för att ett nytt returglassystem införs innebärande övergång till en ny, lättare glasflaska och ett nytt backsystem. — — —

Lantbrukarnas riksförbund: LRF tillstyrker även att åtgärder vidtas för att stärka returglasets ställning som förpackning för öl och läsk. — — —

Svenska Bryggareföreningen: Bryggerierna har som enda bransch sedan länge slagit vakt om bevarandet av ett returglassystem, vilket avspeglas i det utvecklingsarbete som redan bedrivits under en längre tid. Det ter sig därför märkligt att just bryggeribranschen blir föremål för myndigheternas ingripanden. Vi är fast övertygade om att även ett välutvecklat returglassystem endast kan fungera jämsides med ett likaledes välutvecklat engångssystem. Vi konstaterar också att utredningen icke föreslår åtgärder syftande till en total återgång till ett retursystem utan endast att "befästa sin position på marknaden".

En klar förutsättning för genomförandet av en reform av här avsedd omfattning är att det av utredningen föreslagna "lämpliga sätt" för staten att medverka innebär ett konkret ekonomiskt stöd härför och inte att det sker genom styrande åtgärder till nackdel för alternativa förpackningar.

Karlstads kommun: Åtgärder bör därför vidtas för att returglaset skall kunna befästa sin position på marknaden. Detta bör icke ske genom en övergång till en ny lättare glasflaska, som föreslagits. Mängden krossglas ökar då och därmed risken för olycksfall för bl. a. handelsanställda och renhållningspersonal.

Kooperativa konsumentgillet: Utredningen hävdar att åtgärder bör vidtas för en utveckling av returglaset. En ny, lättare glasflaska och ett nytt backsystem skulle befästa returglasets position på marknaden.

Förbundet vill starkt understryka vikten av en snar utveckling på området. Backar om sex eller 10 flaskor typ det system man använder sig av i Danmark. En flaska i ett tunnare utförande som därmed ger en lättare hantering vore idealiskt.

Fältbiologerna: — — — I samband med detta bör man också ta fasta på utredningens förslag om att göra det nuvarande returglassystemet mer lätthanterligt.

Miljöförbundet: För returglas anser vi att dessa ska befrias från förpackningsavgiften på 10 öre som de nu beläggs med.

4 Aluminiumburken

4.1 Allmänna synpunkter

Statens livsmedelsverk: Livsmedelsverket vill slutligen fästa uppmärksamheten på att en eventuell ökad tillförsel av aluminium via vårt kostintag är föremål för intensiv forskning och debatt. Detta gäller särskilt källorna till aluminium i kosten, varvid den ökade lättörligheten av aluminium i naturen uppmärksammas. En orsak man pekat på i detta sammanhang är den ökade försurningen i vårt land som anses kunna mobilisera bundet aluminium i mark och vatten.

Arbetsmiljöstyrelsen: Från arbetsmiljösynpunkt finner styrelsen att av de i betänkandet berörda alternativen till dryckesförpackningar har särskilt aluminiumburkarna fördelar som bör vägas in i den totala bedömningen.

Styrelsen för teknisk utveckling: STU finner det framlagda utredningsmaterialet bristfälligt i olika hänseenden.

— — —
Med hänvisning till denna STUs bedömning samt det förhållandet att bryggeribranschen för närvarande undergår en betydelsefull teknisk utveckling — där branschen bör ges största möjliga arbetsro — avråder STU från de förslag om pålagor för aluminiumburken som redovisas i utredningen. — — —

Länsstyrelsen i Malmöhus län: — — — Ur miljövårdssynpunkt är det angeläget att använda dryckesförpackningar av nu aktuellt slag kan hopsamlas och återvinnas i största möjliga utsträckning. Det s. k. återburksprojektet som påbörjats i Varberg bör därför utvidgas till att omfatta även andra kommuner i landet. Skulle det visa sig att detta projekt eller andra projekt med motsvarande syfte inte ger en tillfredsställande återvinning, är detta en väsentlig utgångspunkt, när slutlig ställning skall tas i frågan. Försöksperioden bör uppgå till minst tre år, varvid möjligheter att övergå från produktion av aluminiumburkar till heldragna stålburkar bör klarläggas.

— — —
— — — Vad länsstyrelsen här anfört innebär att några beslut om särskilda åtgärder riktade mot aluminiumburksprojektet inte skall vidtas förrän försöksperioden utgått och en förutsättningslös utvärdering skett.

Naturrekurs- och miljökommittén: — — — de av utredningen föreslagna avgifterna förefaller liktydiga med att aluminiumburken blir företagsekonomiskt ointressant. Därför kan staten lika gärna genom sitt dominerande inflytande i Pripps göra en överenskommelse med sig själv om att trappa ned användningen av aluminiumburken. Om ett sådant beslut tas bör PLM kompenseras ekonomiskt eftersom Pripps, dvs. i princip staten själv, bl. a. genom att hota med att starta egen tillverkning av aluminiumburkar har motiverat PLM att göra investeringar som härvid blir mindre lönsamma och på sikt överflödiga. En successiv övergång till den miljö- och resursvänligare heldragna stålburken kostar enligt utredningen för PLMs del ca 20 miljoner kronor. Om den nuvarande förpackningsavgiften höjs några ören torde tillräckligt finansiellt utrymme för en sådan kompensation skapas.

Sveriges livsmedelshandlareförbund: — — — Vi anser oss inte ha funnit tillräckliga sakskalet för ingrepp med så starka styrmedel som nu föreslås. Vår grundinställning är därför att aluminiumburken bör få etablera sig i konkurrens med andra förpackningar och i enlighet med de återvinningsintentioner som tillverkaren hävdar. En utvärdering om 2–3 år kan sedan ge svaret på om särskilda ingrepp är motiverade.

Vi anser det således vara omotiverat och föga genomtänkt att föreslå så stora avgifter, att aluminiumburken i praktiken kommer att försvinna från den svenska marknaden. Det är nämligen enligt vår uppfattning det konkreta resultatet om utredningens förslag sätts i verket.

Sveriges industriförbund: Vi anser det vara ett samhällsintresse att de berörda företagen får samhällets förtroende och stöd att fullfölja sina utvecklingsidéer utan illa underbyggda ingripanden med praktiskt komplicerade, administrativt sannolikt mycket kostsamma, styrsystem, vars effekter i övrigt inte närmare utvärderats.

— — —
Erfarenheterna från Varbergsförsöket är tillräckligt uppmuntrande för att motivera att systemet riksintroduccras. Introduktionen bör enligt vår mening få fullföljas enligt de ursprungliga intentionerna under överinseende av den styrgrupp med olika berörda myndigheter representerade, som följt Varbergsförsöket.

Intet förloras med en sådan linje.

Handlingsfriheten finns kvar att senare — om en acceptabel återvinningsgrad inte skulle kunna uppnås — överväga övergång till en heldragen stålburk, om detta skulle visa sig vara önskvärt. Detta fordrar närmare överväganden. Man kan inte som utredningen gör bara förutsätta att stålburken skulle vara "bättre". Den är exempelvis inte återvinningsbar. Denna tidsfrist fordrar inte stödinsatser eller subventioner från samhällets sida. De berörda företagen kommer dessutom självklart att målmedvetet arbeta för ett fungerande återvinningsystem.

Kooperativa förbundet: KF anser även att förslaget om en restituerbar förpackningsavgift borde tillämpas enligt alternativ B, men med hänsyn till de oklarheter i fråga om de administrativa konsekvenserna som vidlåter utredningens förslag, bör dessa utredas innan beslut tas.

KF anser därutöver att regeringen, med hänsyn till att utredningen tillsattes efter det Fosiefabriken uppförts, genom förhandlingar med PLM bör söka få till stånd en lösning, som tillvaratar utredningens intentioner ur

energi-, miljö- och konsumentsynpunkt. Detta torde innebära en övergång från aluminium till stålplåt.

Slutligen anser KF att om det visar sig att vid de konsekvensutredningar vi föreslagit administrationen av alternativ B blir för komplicerad, eller att förhandlingslösningar ej kan uppnås, bör förbudsalternativet, trots KF:s principiella inställning mot förbud, prövas.

Sveriges grossistförbund: — — — Vi ansluter oss därför till — — — att aluminiumburken som planerat introduceras utan restriktioner samt att konsekvenserna utvärderas under en treårsperiod och att resultatet av en sådan värdering får avgöra fortsatt produktion.

Återtagningsnivån måste vid en sådan bedömning väga tungt. Därvid kan enligt vår uppfattning alternativet återtagning via detaljhandeln uteslutas av främst följande skäl:

a) Att hantera och administrera två retursystem medför svårösliga problem från bl. a. ekonomisk och hygienisk synpunkt.

b) För att en återtagning via detaljhandeln skall fungera krävs ett pantsystem, vilket skulle medföra svårigheter i fråga om hantering, kontroll och administration.

Återtagning bör i stället kunna ske antingen genom speciella depåer (Varbergsalternativet) eller genom kommunernas försorg.

Brygginvest AB: Brygginvest har viss förståelse för att man från samhällets sida vill försäkra sig om en tillfredsställande återvinningsnivå för aluminiumburken. Förpackningsfrågan är av mycket stor betydelse för bryggeribranschen. Med hänsyn till överkapaciteten och de strukturella problemen som råder inom branschen vilket redovisats i bl. a. Brygginvests strukturplan, är Brygginvests grundläggande inställning att åtgärder som äventyrar branschens avsättningsmöjligheter och produktionsvolym bör undvikas. Likaså måste eventuella åtgärder som kan försvåra konkurrenssituationen inom branschen undvikas.

Svenska Bryggareföreningen: Introduktionen av aluminiumburken måste få fortgå utan ingripande från statsmakterna. Vi är givetvis beredda att efter skälig tid, förslagsvis 4–5 år, medverka till en analys av de konsekvenser som införandet av en heldragen aluminiumburk ur bland annat samhälls-ekonomisk och miljömässig synpunkt medfört. Först om det därvid framkommer påtagliga negativa effekter av aluminiumburken bör frågan om styråtgärder aktualiseras.

Svenska kommunförbundet: — — — aluminiumburken kan inte återvinnas i någon omfattning av betydelse vare sig via hushållen eller via handeln eller via centrala anläggningar för materialåtervinning.

Om aluminiumburken inte kan återvinnas innebär detta ett slöseri med råvaror och energi som inte kan accepteras och som dessutom inte står i samklang med utredningens principiella deklarerationer.

Stockholms kommun: — — — finns inga möjligheter att i Stockholm under överskådlig tid samla in aluminiumburkar. Detta trots att vi har en väl fungerande pappersinsamling och en mycket långt utvecklad teknik för sophantering. När inte den största kommunen i landet har några möjligheter att samla in aluminiumburkar kan inte heller antas att övriga kommuner i landet kan samla in burkar i någon större omfattning. En satsning på

aluminiumburkar skulle därför leda till ett helt oacceptabelt slöseri med råvaror och energi.

Uppsala kommun: Uppsala kommun är för närvarande inte intresserad av någon återtagning av aluminiumburk enligt Varbergsmodellen.

Uppsala kommun är inte intresserad att påtaga sig någon extra kostnad för kontinuerlig information och upplysning angående återtagning av aluminiumburk i samband med en eventuell insamling.

Större delen av de i kommunen befintliga soputrymmena är inte dimensionerade eller planerade för förvaring av returpapper och aluminiumburk utöver ordinarie sopor.

Uppsala kommun har resursåtervinning av burkskrot ur slagg från sopförbränningsanläggning.

Nässjö kommun: — — — de kraftiga opinionsyttringar som framkommit vid införandet av aluminiumburken och mot det lokala insamlingsförsök som görs inom kommunen är resultat av allmänhetens ökade insikt i energi- och miljöfrågor.

I jämförelse med andra dryckesförpackningar som finns på marknaden, av vilka i och för sig ingen kan anses fulländad, måste aluminiumburken betraktas som ur såväl samhällsekonomisk som energi- och miljösynpunkt den ojämförligast sämsta förpackning.

Malmö kommun: Kommunstyrelsen delar — — — uppfattningen att det ur kommunal synpunkt inte finns saklig grund att nu jäkta fram beslut, vars konsekvenser för näringslivet syns vara negativa. Kommunstyrelsen anser sig således redan på denna grund böra avstyrka utredarens förslag.

Härutöver tillkommer en annan, för Malmö kommun speciell aspekt att bevaka i detta sammanhang. PLM har som bekant i Malmö uppfört och nyligen färdigställt en stor anläggning för tillverkning av aluminiumburken, och det kan befaras att redan den föreslagna höjningen av avgiften per den 1 juli 1981 skulle kunna så försämra aluminiumburkens konkurrenskraft i förhållande till andra förpackningar, att grunden därigenom kan ryckas undan för denna anläggnings bestånd, med risk för sysselsättningen för ca 500 personer och med bortfall av betydande exportintäkter. De ovan befarade allmänna negativa effekterna för näringslivet skulle alltså i alldeles särskild grad drabba Malmö, som redan nu dras med ytterst besvärande sysselsättningsproblem, inte minst inom varvsnäringen, och vars svårigheter skulle ytterligare accentueras om sysselsättningsproblem skulle uppstå även för PLM:s del. De lokala problem, som utredarens förslag kan förorsaka Malmö kommun, gör det än omöjligare för kommunstyrelsen att godta förslaget.

Västerås kommun: Om återtagningen ska ske på frivillig väg måste detta ske på ett marknadsmässigt sätt dvs. kostnaderna för insamling, transport och hantering måste täckas av burkarnas återvinningsvärde. Styrelsen för renhållningsverk och lantegendomar förutsätter därför att insamlingen av aluminiumburkar inte via lagstiftning påtvingas kommunerna på samma sätt som papper.

Folkkampanjen mot kärnkraft: — — — Åtgärder mot aluminiumburken skulle ha vidtagits långt tidigare. Nu är produktionen av burkar redan igång. I det läget gäller det att välja det alternativ som är bäst i utredning-

en: alternativ A, som innebär att PLM genast måste ta ansvar för en så hög återvinning som möjligt.

Folkkampanjen förordar därför alternativ A.

Fältbiologerna: — — — om utredningens förslag (alternativ B) med ett slags progressivt avgiftssystem skall införas så måste detta gälla från och med 1 juli 81 istället för 1 juli 83. Med en koppling till ett beslut som uttrycker målsättningen att utveckla förpackningsmarknaden för öl och läsk mot enbart returförpackningar.

— — —
Fältbiologerna menar också att om ett avgiftssystem skall införas till förmån för ett förbud bör inte avgiften ses som en miljöavgift där man kan köpa sig fri från en miljöolägenhet. Avgiften bör snarare ses som en styravgift för förpackningsmarknaden varför den också skulle kunna sättas högre. Vidare anser vi att avgiften ograverad bör läggas på att utveckla returglassystemet och olika former av återvinningsystem. Detta för att inte statskassan skall göras beroende av avgifter som fått till uppgift att avveckla sig själva. Det är ju så att benägenheten för att avveckla grunden för avgiften brukar minska kraftigt när man vant sig vid inkomsten.

Gränges Aluminium AB: En av de stora finesserna med det föreslagna återburkssystemet är att alla burkar för öl och läsk kommer att vara av aluminium. Därigenom kan man lägga upp ett smidigt fungerande återsamlingsystem. Man kan lita på att alla burkar är av aluminium. Problem med sortering och kontroll bortfaller. Om man blandar burksorterna får man omedelbart stora problem i insamlingskedjorna. De åtgärder, som Staten vidtar bör därför ha den karaktären att aluminiumburkarna premieras som förpackningsmaterial för detta ändamål.

Gothard Nilsson AB: Vi föreslår att förpacknings- och bryggeriindustrin får möjlighet att introducera den nya aluminiumburken utan att förpackningsskatten höjs under de närmaste fem åren. I stället slopas förpackningsavgiften helt för aluminiumburkarna fr. o. m. den 1 januari 1982 på grund av att denna förpackning är överlägsen den nuvarande burken ur miljösynpunkt.

Vidare ges återvinningsföretagen möjlighet att organisera en effektiv insamling av cirkulerade burkar genom att statsmakterna överlåter till dessa företag att själva finna ut de mest effektiva insamlingsformerna under en femårsperiod.

— — —
Efter den föreslagna femårsperioden torde sedan ett tillräckligt erfarenhetsunderlag föreligga som grund för eventuellt riksdagsbeslut.

Vi anser ej heller att statsmakterna i nuvarande läge bör sätta upp någon gräns för acceptabel nivå för återvinningsgraden. Den bör fastställas först efter femårsperioden.

PLM: Aluminiumburken är anpassad till 80-talets marknad vad gäller konsumentkrav såsom vikt, kvalitet, pris och återvinningsbarhet. Alla rationella distributionskrav uppfylles liksom bryggeriernas krav på lågt pris, snabbhet i fyllning, export etc. Konsumentpriserna på burkpackade drycker kommer därigenom att kunna sänkas väsentligt.

— — —
PLM kräver att återburksprojektet ges en chans att visa att det kan

fungera på ett tillfredsställande sätt utan avgifter och med samhällets stöd. En rimlig tid kan beräknas vara 4–5 år och de resultat som därefter uppnås måste bli bedömda på ett rättvisande och sakligt sätt.

Nya Banco Bryggeri AB: Vid ett årsbehov av 10 miljoner burkar fördelade på tre dekorserier kommer den genomsnittliga prisskillnaden per burk att uppgå till 3–4 öre jämfört med ett stort bryggeri med långa serier. Den prisskillnaden medför en högre burkkostnad för det mindre bryggeriet om 300–400 tusen kronor per år. Detta innebär en allvarlig kostnadsbelastning för oss och för andra mindre bryggerier särskilt mot bakgrund av att vi tvingats redovisa förluster under de senaste åren.

Enligt vår uppfattning försvårar detta förhållande en fortsatt konkurrens i bryggeribranschen vilket bl. a. strider mot riksdagens uttalade intresse. Vi vill därför peka på en möjlighet för staten att motverka denna effekt. Genom att åsätta en lägre förpackningsavgift, t. ex. 5 öre lägre, för den första miljonen burkar i varje dekorserie skulle effekterna av prisskillnaderna delvis motverkas. Åtgärden är konkurrensneutral genom att den första miljonen burkar i alla dekorserier och för alla företag skulle gynnas.

Fristående remissinstitutet: – Vi menar att den rimliga lösningen – – – är att höja nuvarande förpackningsavgift från 10 öre till 30–50 öre. (Var man bör stanna inom detta intervall är en fiskal och politisk fråga). Denna lösning har flera fördelar jämfört med utredningsmannens förslag:

- den är enkel; det behövs inga administrativa extrakostnader
- den tillåter konsumenten att använda engångsförpackningar men tvingar honom att minst betala fulla kostnaden
- den stärker returförpackningarnas ställning gentemot engångsförpackningarna (varje engångsförpackning får bära den fulla förpackningsavgiften medan den för returglaslet minskar med antalet återanvändningar) vilket bör medföra att användningen av engångsförpackningar totalt sett minskar
- den ger PLM möjlighet att hävda sig på exportmarknaden
- den kan ge en lämplig förstärkning av statskassan (en höjning från 10 öre till 40 öre ger sålunda 250–300 milj kr i ökade statsinkomster) vilken till en del kan användas för att "hålla Sverige rent".

4.2 Förhöjd förpackningsavgift med minst tio öre

Riksskatteverket: Några nämnvärda administrativa svårigheter för verket att ta ut en högre avgift för aluminiumburkar än för andra förpackningar föreligger inte vare sig avgiften höjs till 20 eller 90 öre. Från administrativa synpunkter har RSV därför ingen erinran mot förslaget i denna del.

Höjningen med 10 öre till 20 öre har delvis motiverats med att det är 10 öre billigare att tillverka en heldragen aluminiumburk jämfört med dagens tredelade stålplåtburk. Den nuvarande avgiften per förpackning, 10 öre, gäller generellt för samtliga avgiftsbelagda förpackningar, oavsett kostnaden för tillverkningen och oavsett om fråga är om engångs- eller returförpackningar. RSV finner att det innebär ett principiellt avsteg från det ställningstagande som tidigare gjorts i fråga om dryckesförpackningsavgiften att föra in ett kostnadsresonemang enbart beträffande aluminiumburken.

Kommerskollegium: Den föreslagna förpackningsavgiften syftar väsentligen till att skydda den svenska miljön och utgår med samma belopp på inhemska och importerade aluminiumförpackningar. Kollegiet finner därför att det föreslagna systemet formellt inte strider mot Sveriges handelspolitiska förpliktelser.

Utredningen föreslår i första hand en höjning av förpackningsavgiften med minst 10 öre för aluminiumburkar. Motiven är dels effekterna på miljön, dels en stärkning av returglasens ställning på marknaden. Kollegiet har inget att invända mot det första motivet men vill påpeka att det andra motivet i praktiken kan gynna svenska förpackningar. Handelspolitiska skäl talar därför för att denna höjning primärt inskränks till vad som är motiverat ur miljömässig synvinkel.

Generaltullstyrelsen: Av fakturor etc. som normalt avlämnas till tullmyndigheten i samband med tulldeklarationen torde i regel framgå såväl förpackningarnas antal som volym, däremot mera sällan materialet i metallburkar. Vid en enhetlig avgiftssats kan förpackningsavgift således debiteras enbart med ledning av sedvanlig dokumentation, medan vid differenciering av avgiften det är nödvändigt att fastställa beskaffenheten hos förpackningen, dvs. fysisk varuundersökning tillkommer som nytt kontrollmoment.

Tullverket har på grund av det allmänna ekonomiska läget fått vidkännas minskning av personalen och verket torde få räkna med ytterligare personalminskning i framtiden. Verket har redan nu svårt att på tillfredsställande sätt utföra viktiga övervakningsuppgifter. Den utökning av verkets kontrolluppgifter som utredningens förslag innebär kan därför inte genomföras utan att annan, mera väsentlig verksamhet påverkas negativt.

Näringsfrihetsombudsmannen: Förslaget innebär en särbehandling av aluminiumburken som förpackningsslag och ett ingrepp i konkurrensen mellan olika förpackningstyper. Enligt NOs uppfattning bör ingrepp från samhällets sida i konkurrensen mellan direkt konkurrerande produkter på marknaden göras restriktivt och endast när mycket starka samhällsskäl föreligger. Den anförda nedskräpningsaspekten synes inte motivera den föreslagna säravgiften för aluminiumburkar eftersom det knappast kan göras gällande att en övergång från plåt- till aluminiumburk skulle medföra en ökning av nedskräpningen.

Statens pris- och kartellnämnd: — — — En högre avgift på aluminiumburkar jämfört med andra förpackningar kan dessutom ändra konkurrensförutsättningarna. Exempelvis kan en jämförelsevis högre avgift på aluminiumburkar ge västtyska och holländska tillverkare av burkar av bleckplåt en konkurrensfördel gentemot PLM:s aluminiumburkar.

Landsorganisationen i Sverige: LO kan därför acceptera en med 10 öre höjd förpackningsavgift för burkar för att motverka olägenheterna med att inget fungerande återvinningssystem finns uppbyggt. — — —

Kooperativa förbundet: KF stöder förslaget om 10 öres förpackningsavgift för AL-burken utöver redan nu gällande förpackningsavgift för dryckesförpackningar — detta skall gälla för såväl inom landet producerade som importerade burkar — med hänsyn till att fungerande återtagningssystem ej föreligger samt för att stödja returglasets ställning på marknaden.

Svenska Bryggareföreningen: Utredningen föreslår en höjning av förpackningsavgiften med minst 10 öre för aluminiumburkar utöver den nuvarande att gälla från den 1 juli 1981. Motivet för höjningen är bland annat att stärka returglasens ställning på marknaden.

För bryggeribranschen skulle detta komma att medföra krav på utökning av det befintliga beståndet av returglas och backar. En ytterligare investering i ett föråldrat och svårhanterligt retursystem innebär en oacceptabel kapitalförstöring och skulle dessutom i hög grad försvåra och fördröja införandet av det nya förpackningssystem som är under utveckling.

Renhållningsverksföreningen: — — — Föreningen anser det vara ologiskt att belasta en enskild förpackning med något som liknar en straffavgift. Aluminiumburken bör ges samma möjlighet som övriga dryckesförpackningar att bli testad utan extra pålagor under en försöksperiod. Visar det sig emellertid att en återvinningsgrad på föreslagna 75% inte uppnåtts före 1983.07.01 är det lämpligt att en extra avgift införes. Denna avgift bör då omfatta alla dryckesförpackningar av engångskaraktär som ej uppnått den erforderliga återvinningsgraden.

Packforsk: — — — Packforsk avstyrker därför utredningens förslag om en extra avgift på enbart aluminiumburkar 1 juli 1981, eftersom en sådan i högsta grad skulle försvåra och kanske rentav omöjliggöra en realistisk test av Varbergsmodellen. — — —

Svenska kommunförbundet: Det finns skäl som talar både för och emot införandet av en speciell avgift för vissa förpackningar. Vidare är det i nuläget svårt att bedöma utredningens avgiftsförslag och vilka effekter dessa kan få för den enskilde och samhället. Bland annat har utredningen ej lyckats klargöra hur en förpackningsavgift på aluminiumburkar kommer att påverka mängden dryckesförpackningar i avfallet av annat slag t. ex. glas, plast m. m.

PLM: Avgiften på 10 öre (utöver den nuvarande generella 10-öresavgiften — lika för alla förpackningar) synes ha som enda syfte att konkurrensmässigt diskriminera aluminiumburken jämfört med andra förpackningar. När den plötsligt dyker upp i alternativ B anger man två motiv. Det ena är att den skall stärka returglasets ställning genom att göra aluminiumburken dyrare. Avgiften kommer givetvis inte att få denna konsekvens utan kommer istället att omedelbart leda till en import av heldragna stålburkar (ej belagda med extra avgift) från utlandet. Kapaciteten för tillverkning av ca 2–3 miljarder öl- och läskburkar i heldraget stålutförande finns omedelbart redo att taga sig en svensk marknad. (Tyskland/Holland/England). Detta innebär att underlaget för PLMs fabrik i Fosie försvinner omgående!

Utredningens andra motiv för avgiften är att man anser "den höjda avgiften motiverad med hänsyn till de effekter från miljö- och resurssynpunkt som uppkommer när burken införes under 1981 utan att det samtidigt finns ett fungerande återvinningssystem." Vi vill för det första påpeka att aluminiumburkstillverkningen successivt införes under 1981 och att det inte går att skapa ett återvinningssystem innan burkarna kommit ut på marknaden. För det andra hävdar vi att avgiften istället kommer att omöjliggöra all återvinning eftersom den i praktiken kommer att leda till stålburksimport. Dessutom förtjänar det påpekas att 20–25% av burkmarknaden redan är aluminium genom import utan återvinning!

Gränges Aluminium AB: En straffavgift riktad just mot aluminiumburken är en fullständigt absurd åtgärd och måste på det bestämdaste avvisas.

4.3 Restituerbar förpackningsavgift

4.3.1 Allmänna synpunkter

Riksskatteverket: RSV finner att i det närmaste oöverstigligen svårigheter föreligger att få en tillfredsställande kontroll över antalet återtagna aluminiumburkar. Kontrollen försvåras av att det i vissa fall fordras särskild undersökning för att skilja mellan burkar av aluminium och stålplåt. Det är oklart om det är utredningens mening att återbetalning endast skall ske för sådana burkar som den avgiftsskyldige själv erlagt avgift för och "återtagit". Om så är fallet försvåras ytterligare såväl de avgiftsskyldigas hantering av burkarna som kontrollen avsevärt. Det får för övrigt anses ekonomiskt att använda RSVs begränsade resurser till en kontroll av denna art.

RSV har övervägt om återbetalning i stället skulle kunna grundas på återtagen vikt. Burkarna skulle i så fall kunna pressas samman för att underlätta transporter, m. m. En omvandling av vikten till antal torde inte vara möjlig, eftersom aluminiumburkarna tillhandahålls i olika storlekar. Alternativet måste dock avfärdas av andra skäl. Så t. ex. kan den återtagna skrotmassan befaras komma att innehålla även annat än aluminiumburkar.

RSV avstyrker utredningsförslaget i vad det avser avdrag och återbetalning för återtagna burkar.

Statens naturvårdsverk: Naturvårdsverket ser uppenbara svagheter i utredarens förslag till styrmedel för att uppnå den målsatta återtagningen. Kostnaderna för återtagningen synes bli förhållandevis kostsamt. Därutöver torde kostnaderna för administrationen av systemet och avgiftsunderstöden komma att bli betydande. Förslaget skulle skapa mycket höga artificiella värden på burkskrot vilket kan leda till att en betydande kontrollapparat behöver byggas upp, om systemet ska fungera på avsett sätt.

Kostnaderna för återtagningen av aluminiumburken och för administrationen av denna står enligt verkets mening inte i rimlig proportion till nyttan från miljösynpunkt. Naturvårdsverket avstyrker därför utredarens förslag om särskilda förpackningsavgifter för aluminiumburkar.

Kommerskollegium: Utredningen föreslår i andra hand en restituerbar förpackningsavgift på 70 öre. Denna avgift kan innebära att importören av aluminiumförpackningar faktiskt diskrimineras genom att det föreslagna systemet för restitution av förpackningsavgiften förutsätter att producent/importör bygger upp ett system för återvinning av förpackningar. Det torde uppenbarligen vara svårare för en importör att bygga upp ett sådant system för återvinning än för en inhemsk producent. Skulle detta krävas torde importörer med fog kunna hävda att ett tekniskt handelshinder införts. Endast under förutsättning att ett centralt system för återvinning av aluminiumburkar utvecklas, vari såväl importörer som inhemska producenter tillåts medverka, bortfaller denna ur handelspolitisk synvinkel väsentliga nackdel med förslaget.

Generaltullstyrelsen: Styrelsen vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på ett särskilt utförelse-återinförelseförhållande som skulle kunna leda till oönskade konsekvenser om utredningens förslag antas. Enligt gällande

regler (11 § lagen) kan den som utfört avgiftsbelagd förpackning ur landet hos riksskatteverket erhålla återbetalning av erlagd avgift. Vid proviantering av t. ex. färjor i utrikes trafik kan således återbetalning erhållas för förpackningsavgifter för öl i aluminiumburkar. De tomma burkarna kan tas tillbaka till Sverige varvid de tulltaxeras som skrot och inte belastas med förpackningsavgift. Om de vidarebefordras till förpackningstillverkaren kan denne med stöd av den nya 10 § lagen inräkna dessa burkar i den mängd som får dras av när tillverkaren till riksskatteverket deklarerar avgiftspliktig mängd tillverkade burkar. För varje burk som ingår i en sådan transaktion skulle statsverket avstå från 1 kr 80 öre men ta in 90 öre, vilket knappast torde ha varit utredarens avsikt. Det får inte heller uteslutas att en regelrätt import av tomma burkar kan sättas i system för att uppnå otillbörliga fördelar.

Statens pris- och kartellnämnd: Utredningen har inte berört den praktiska utformningen av samt kostnaderna och konsekvenserna för återvinning inom ramen för det föreslagna avgiftssystemet varför bedömningarna på detta område är osäkra. Avgiftssystemet förutsätter en omfattande administration kring insamlingen. Det synes dessutom bli svårt att i efterhand identifiera burkarnas ursprung, att under officiell kontroll räkna burkarna och betala tillbaka den utlovade restitutionen till rätt tillverkare/importör. Hårtill kommer att de avgifter, som tillverkaren/importören inte får tillbaka på grund av bristande återvinning, i sista hand kommer att läggas på försäljningspriset.

Landsorganisationen i Sverige: — — — inte särskilt meningsfullt att som utredningen gör föreslå en särskild restituerbar avgift på burken. I så fall blir onckligen konkurrenssituationen sådan att det vore konsekventare att direkt förbjuda dem. Ett förbud förefaller dock svårt att genomföra alldenstund det till Sverige redan importeras ett icke obetydligt antal aluminiumburkar.

Centralorganisationen SACO/SR: — — — förbundet (finner) det inte klarlagt att det system för avgiftsbeläggning av aluminiumburkar, som förespråkas i betänkandet, bör införas.

Sveriges industriförbund: — — — Idén om restitutionen är inte praktiskt genomtänkt. Flera frågor om hur det praktiskt ska fungera uppstår. Hur ska burkräkningar i olika led organiseras? Och vad kommer det att kosta att bygga upp den nödvändiga administrationen och kontrollfunktionen? Får inte ett sådant system karaktär av tekniskt handelshinder? Och vilka blir de olika konsekvenserna för bryggerier och konsumenter? Utredningen antyder också att ett pantsystem för återtagning alternativt skulle kunna byggas upp. Även i detta avseende saknas idéer om praktiska lösningar. Handeln har som bekant för sin del av sagt sig medverkan i ett returburksystem. Slutsatsen om avgiftssystemet är att det kommer att skapa fler problem än det löser.

Svenska Bryggareföreningen: Utredningen lämnar även förslag till ändring i lagen om avgifter på vissa dryckesförpackningar. Ändringen föreslås träda i kraft 1 juli 1983 och innebär att aluminiumburken avgiftsbeläggs med 90 öre per burk. Avgiften skall kunna restitueras till 75 % i samband med att aluminiumburken återvinns.

Av skäl som framförts i de tidigare delarna av vårt yttrande kan vi på intet sätt acceptera ett genomförande av detta förslag. Avgiftens konstruktion är på många sätt helt orimlig. — — —

Lantbrukarnas riksförbund: Beträffande aluminiumburken tillstyrker LRF det förslag som utredningen har lagt fram. Förbundet konstaterar därvid att detta förslag torde vara av den karaktären att det innebär ett mycket starkt incitament för tillverkare och bryggeriindustri att snarast övergå från aluminiumburk till heldragen stålburk. Förbundet konstaterar emellertid att en övergång till en heldragen stålburk inte innebär att problemen med nedskräpning i naturen upphör. Riskerna för att kastade burkar hamnar i lantbruksmaskiner eller vållar skador på djur kvarstår. Olägenheterna är emellertid större med aluminiumburken. En förutsättning för att inte gå på förbudslinjen bör därför vara att det kombinerade avgifts- och restitutionssystemet utformas som en pant med tillräckligt högt värde hos den tomma burken för att motivera till en hög grad av återvinning.

Kooperativa konsumentgillet: I princip stödjer förbundet utredningens förslag men ifrågasätter om inte den administrativa lösningen för att klara konsekvenserna av förslaget blir allt för "snåriga" och komplicerade för att kunna genomföras i praktiken.

MIGRI och Miljöcentrum: — — — Vi anser satsningen på aluminiumburken inte kan försvaras ur främst energi- och miljösynpunkt. Om statsmakterna ändå accepterar aluminiumburken har vi förståelse för att man vill försöka garantera en hög återvinning via ett avgifts- och restitutionssystem. Ett särskilt insamlingssystem med avgifter skulle dock föra med sig en rad praktiska problem utan att man i förväg kan försäkra sig om en effektiv återvinning.

DAGAB: Förslaget inrymmer en ytterligare restituerbar förpackningsavgift på 70 öre. Utredarens motiv för denna avgift är att tvinga PLM till en hög återtagning. Enligt vår mening fördyrar endast ett sådant avgiftssystem förpackningen till konsument. Eftersom det åligger PLM att ansvara för återtagningen enligt förslaget har företaget — mot bakgrund av de krav som samhället ställer — ett naturligt intresse av att uppnå en så hög återtagningsgrad som möjligt. Det borde därför räcka att man från samhällets sida bestämmer villkoren för den återtagningsnivå som PLM skall uppnå inom vissa tidsperioder. De tidsramar som uppställs bör då vara realistiska.

PLM: Den s. k. återvinningsavgiften på 70 öre fr. o. m. 1/7 1983, som skall vara restituerbar, innebär som isolerad företeelse — — — att återvinning av aluminiumburkar omöjliggörs. Andra modeller för ingripande torde få liknande konsekvenser. Alla hot om särskilda pålagor i framtiden undanrycker incitamentet i branschen att med kraft gå in för en önskvärd återvinning.

— — —
Det allvarligaste enligt PLMs uppfattning är dock 70-öringens konstruktion ur återvinningsynpunkt.

Som ett drastiskt exempel på förslagets orimliga konsekvenser kan nämnas att merkostnaden för PLM vid en återtagningsnivå på 55 % — den nivå samhällets styrgrupp anger som önskvärd gentemot stålburken — blir 30 öre per burk. Detta innebär en total kostnad för PLM på 180 milj kr —

beräknat på 600 milj burkar. Detta tal bör ställas i relation till PLM-koncernens totala vinst, vilken de senaste tre åren varierat mellan 50 och 90 milj kronor.

— — —

Utredningen motiverar såväl 10-öringen som 70-öringen med hänsyn till effekter från resurssynpunkt och en önskan att driva fram en hög återvinning. Samtidigt är utredningen mån om att påpeka att man konstruerar kombinationen av de extra 10 örena och återvinningsavgiften på 70 öre så att tillverkaren aldrig ens vid maximal återvinning, kommer att undgå den extra diskriminerande avgiften på 10 öre. Detta är utomordentligt ologiskt!

Den framlagda konstruktionen innebär att förslaget är att likställa med ett förbud, en åtgärd som inte har stöd någonstans i utredningen och som utredningen inte heller säger sig åsyfta. Förslaget måste därför kategoriskt avvisas!

4.3.2 *Pantsystem*

Näringsfrihetsombudsmannen: — — — Eftersom utredningen inte tror på en frivillig insamling och återvinning torde förslaget implicit förutsätta ett pantsystem. Hur ett sådant pantsystem skulle vara utformat anges emellertid inte. Enligt förslaget skulle aluminiumburkarna även vid en 100-procentig återvinning drabbas av en extra avgift på 10 öre. Motiven härför är oklara. — — —

Konsumentverket: Utredningen har föreslagit att en ytterligare förhöjd förpackningsavgift med restitution skulle träda i kraft senast den 1 juli 1983. Konsumentverket avvisar detta förslag av två skäl. Dels måste det bli mycket komplicerat att på ett tillfredsställande sätt lösa frågan om återbetalningen av erlagd avgift, dels är det inte säkert att avgiften skulle medföra att tillverkaren löser frågan om återtagningen av begagnade burkar.

Mot denna bakgrund finner konsumentverket det nödvändigt att ett effektivt system byggs upp för att insamla och återanvända begagnade aluminiumburkar.

Konsumentverket anser att detta bäst sker genom ett pantsystem som motiverar konsumenterna att aktivt delta i insamling och återvinning av använda burkar. Vid de hushållsundersökningar som genomförts i Varberg under testperioden har hushållen uttalat sig för någon form av pantsystem.

Återlämning av dryckesförpackningarna bör ske till försäljningsställena. Butiken är för konsumenten en naturlig plats för återlämnande av dryckesförpackningar. Genom ett sådant system behöver inte konsumenten förvara förpackningarna i bostaden längre tid än till nästa inköpstillfälle. Konsumentverket anser att aluminiumburken skall åsättas ett högt pantvärde för att en hög återtagningsprocent skall uppnås.

För att underlätta återtagandet av aluminiumburkarna i butikerna kan det vara lämpligt att försäljningsställena utrustas med någon form av återtagningsapparater. En svenskkonstruerad automat för ändamålet finns, enligt vad verket erfarit, redan framtagen. Hur kostnaderna för dessa apparater bör fördelas mellan handel och tillverkare (importörer) av aluminiumburkar bör det ankomma på parterna att själva avgöra.

Om ett effektivt återvinningssystem med hjälp av pant upprättas finns det enligt konsumentverkets mening ej skäl att — på sätt utredningen föreslagit — införa en förhöjd förpackningsavgift för aluminiumburken.

Konsumentverket anser att det föreslagna pant- och retursystemet efter

en försöksperiod bör utvärderas av ansvariga samhällsorgan innan slutlig ställning tas i fråga om produktion och användning av aluminiumburk som dryckesförpackning.

Landsorganisationen i Sverige: Av utredningen diskuterade möjligheter till återvinning – pant, dvs. insamling via butikerna – och återvinning via kommunernas sophantering genom separering – torde det första alternativet vara det som är mest realistiskt. Att förlita sig på separering utan att samtidigt ha diskuterat hur separering och hantering av övriga metallförpackningar skall ske är knappast att tillvarata tillgängliga resurser. LO ser det som nödvändigt att denna fråga löses, och att kommunerna skaffar sig en beredskap för separering, även om LO i likhet med Handelsanställdas Förbund förordar ett pantsystem.

Att LO förordar pantsystemet har också sin orsak i att tillverkaren ej slutit några överenskommelser med kommuner om återvinning, och tydligen ej tänker göra det med samtliga kommuner. Principen om hur omhändertagandet av avfallet skall gå till kan knappast anses tillgodosett.

Sveriges livsmedelshandlareförbund: Vi kan inte tänka oss att rekommendera branschens företag att driva två parallella retursystem för dryckesförpackningar i butikerna.

— — —

Vi anser det däremot intressant att överväga ett byte av retursystem, som innebär att aluminiumburken helt skulle ersätta de nuvarande returglasen. Sett ur distributionssynvinkel är returglasen långt ifrån någon idealisk förpackning. Den nuvarande returhanteringen är kostsam, ett miljö- och hanteringsproblem för både anställda och kunder och sker utan någon som helst ersättning för de kostnader systemet innebär för handeln. Returglasen framstår idag som särskilt förmånliga prismässigt, därför att produktgruppen är starkt subventionerad av andra varor i butikerna.

Den faktiska handelsmarginalen är mycket låg till följd av den s.k. backförsäljningen, och returhanteringskostnader bärs inte av de aktuella produkterna.

ICA-förbundet: ICA-förbundet kan inte medverka till två parallella retursystem av dryckesförpackningar.

Örebro kommun: Man kan också fråga sig om motivationen för återvinning av alburkar bland hushållen kommer att bli den bästa. Då det gäller tidningar är utgivandet spritt på många händer. Insikten om att man t. ex. sparar träd om tidningar återvinns är också god. Vad beträffar alburken är enligt många åsikt ägandet, tillverkningen och återanvändandet koncentrerat för mycket till ett företag. För att återvinningen skall komma upp till drygt 50 %, vilket borde vara minimigränsen, förutsätter kommunen att en tillräckligt hög pant införes.

Systembolaget: Under 1980 sålde bolaget 129 milj burkar starköl. Det finns ingen möjlighet för Systembolaget att – i varje fall i sina nuvarande lokaler – återköpa dessa eller den andel av dem som behövs för att återvinningen skall bli tillräckligt hög.

Systembolaget måste alltså liksom övrig handel förklara att vi inte kan klara av ett återtagningssystem för ölburkar i våra butiker.

Gränges Aluminium AB: — — — Ett pantsystem kostar i administration, kontroll, avstämning, revision etc. Ett pantsystem för aluminiumburkar innebär att burken får ett konstlat värde. Konstlat i så hög grad att det kommer att ge utrymme för alla möjliga former av bedrägerier. Detta för att pantvärdet blir så avsevärt högre än burkens egentliga värde.

4.3.3 Återvinning

Statens naturvårdsverk: Aluminiumburken bör om den introduceras i stor skala på den svenska marknaden återtas i ett separat återtagningssystem. Naturvårdsverket anser, i likhet med utredaren, att det är osannolikt att en återtagning enligt den s. k. Varbergsmodellen skulle fungera tillfredsställande.

Naturrekurs- och miljökommittén: Då alla intressenter — inklusive PLM — synes hävda att aluminiumburken måste tas i retur av energipolitiska skäl bör kostnader för en sådan återtagning inräknas i de företagsekonomiska kostnaderna. PLM har dock i detta avseende räknat med allmänhetens frivilliga medverkan vilket medför att de företagsekonomiska kostnaderna hos PLM, hos bryggerierna och i handeln blir små. Som antytts ovan, som Varbergsförsöket och erfarenheter från USA visar, föredrar konsumenterna engångsförpackningar samt behandlar aluminiumburkarna som sådana. Detta leder till att insamlingsmetoder som baseras på konsumenternas frivilliga medverkan är dömda att misslyckas.

Svenska Bryggareföreningen: I det återvinningsförsök som gjorts i Varbergområdet anser vi att utfallet har varit mer positivt än vad utredarna anger. Ändamålet med Varbergsförsöket var ej att insamla maximal mängd burkar utan att finna lämplig form för insamling. Trots detta och trots stort motstånd från vissa miljögrupper nåddes insamlingsresultatet över 50% i slutfasen av försöket.

Varbergs kommun: Målsättningen från utredningens sida om en minst 80% återvinning av dryckesförpackningarna är enligt kommunens mening riktig. Detta kommer dock att ställa stora krav på insamlingsverksamheten. Det kommer troligen att ta många år innan så stor återvinningsprocent kan uppnås, om den alls går att uppnå.

Packforsk: När det gäller frågan om vad som kan anses vara tillfredsställande återvinning ur miljösynpunkt anser Packforsk att den enda sakligt hållbara utgångspunkten för en bestämning är den skärningspunkt i vilken aluminiumburken blir energimässigt gynnsammare än den nuvarande plåtburken. Denna skärningspunkt inträffar vid en återvinningsgrad för aluminiumburken om 50–55%.

— — —

Det är Packforsks uppfattning att en utvärdering av återvinningsssystemet enligt den s. k. Varbergsmodellen kräver en längre försöksperiod än 8 månader. Packforsk instämmer därför i utredningens förslag att man minst fram till 1 juni 1983 bör bedriva en försöksverksamhet och förordar att nuvarande styrgrupp omvandlas till en utvärderingsgrupp med uppgift att följa fortsatta försök.

PLM: — — — I utredningens direktiv hänvisas till ett uttalande av jordbruksminister Anders Dahlgren där han säger att återvinningsgraden bör

uppgå till mellan 70–80 %. Uttalandet gjordes av statsrådet vid en interpellationsdebatt i december 1979, dvs. innan utredningen var tillsatt och innan frågan från samhällets sida var djupare penetrerad. Att uppfatta denna passus som helt styrande för ställningstaganden från utredningens sida anser vi felaktig och omöjliggör varje försök till en saklig, rättvisande bedömning.

Utredningen har i sina utredande delar konstaterat att 55 % återtagningsnivå utgör den kritiska nivån ur energisynpunkt vid jämförelse med nuvarande, ej återvinningsbara burk. Argument för en högre nivå framförs ej. En så hög återvinningsnivå som möjligt är givetvis önskvärd. Siffran 70–80 % som grund för ett samhällsengripande har dock ingen annan förankring än allmänt tyckande.

— — —

PLM menar också att resultatet i Varberg måste bedömas utifrån de förutsättningar man arbetat under. Istället för att som det var tänkt driva en försöksverksamhet (stödd av lokala myndigheter) för att utveckla systemet mot maximal effektivitet, utvecklades istället testet i Varberg till en kampanj från vissa aktivistgrupper mot aluminiumburken och dess återvinning. Regelrätta bojkotter mot återvinningen, klisterlappar på återvinningsredskapen, ständig hets för att få fram "siffror" under skeden när dessa icke kunde betraktas som meningsfulla störde verksamheten. Trots detta har mycket positiva resultat erhållits.

Gotthard Nilsson AB: Enligt vår bedömning får man räkna med att det tar ca 3 år (räknat från det aluminiumburken introducerats i stor skala till Sverige) att bygga upp burkinsamlingen till att vara lika omfattande som returpappersinsamlingen är i dag. Viktigt är då att återvinningsbranschen får möjlighet att under en tillräckligt lång tidsperiod (minst fem år) arbeta under klara förutsättningar och utan myndighetsingripande, som kan störa verksamheten. Att organisera upp insamlingen av aluminiumburkar är förenat med kostnader, som måste fördelas under en längre tidsperiod. Skulle återvinningsföretagens planeringshorisont vara för kort på grund av risk för myndighetsbeslut, som försvårar frivillig insamling, är det ej meningsfullt att organisera en fungerande insamling vid port.

4.4 Förbud

Statens naturvårdsverk: — — — Om man — — — från statsmakternas sida önskar genomdriva att aluminiumburken försvinner från den svenska marknaden kan detta åstadkommas på i princip tre sätt, nämligen genom överenskommelser med tillverkare och importörer, genom prohibitiva avgifter eller genom förbud. Enligt naturvårdsverkets mening bör man i varje särskilt fall välja det styrmedel som till lägsta kostnad ger den önskade effekten. Prohibitiva förpackningsavgifter synes i detta fall vara en onödig och klumpig omväg. Effektiva överenskommelser synes svåra att genomdriva eftersom såväl fyllda som ofyllda burkar kan importeras i stor mängd. Om regeringen och riksdagen vid den totala avvägning som återstår att göra finner att aluminiumburken på sikt inte bör accepteras anser naturvårdsverket att förbudslagstiftning bör tillgripas. Lagstiftning synes i detta sammanhang vara det styrmedel som snabbast och effektivast får avsedd effekt.

Ett förbud mot aluminiumburken torde leda till att den ersattes av en

heldragen burk i stålplåt. Från miljöskyddssynpunkt är en sådan burk ett godtagbart alternativ till aluminiumburken. Stålburken synes också ha vissa — — — fördelar i förhållande till aluminiumburken. Enligt naturvårdsverket bör företaget ges en skälig övergångstid för omställningen. Det är därvid angeläget att återvinningsarbetet fortsätter. Någon särskild förpackningsavgift för aluminiumburkar bör inte utgå under en sådan omställningsperiod.

Kommerskollegium: Det bör uppmärksammas att det i handelspolitiska reglerna gjorda allmänna undantaget för åtgärder till skydd för miljön måste ges en restriktiv tolkning. Åtgärderna måste utformas så att hinder för den internationella handeln i möjligaste mån undviks.

Från den utgångspunkten är kollegiet benäget instämma i utredningens slutsats att ett förbud mot aluminiumburk — i syfte att få en övergång till stålburksanvändning — inte bör komma ifråga.

Tjänstemännens centralorganisation: — — — såväl aluminiumburkar som stålplåtsburkar har nackdelar ur miljösynpunkt. Det konsekventa skulle då vara att som våra nordiska grannländer förbjuda engångsförpackningar.

TCO är emellertid inte utan föregående noggrann utredning berett att tillstyrka ett sådant förbud. En sådan utredning skulle belysa såväl regionala ekonomiska och sysselsättningsproblem. Burkar och returglas tillverkas ju i olika delar av landet varför det är nödvändigt att ersättningssysselsättning i de regioner som drabbas av sysselsättningsminskning till följd av ett förbud tillskapas. — — —

Svenska Bryggareföreningen: — — — vi (ställer) oss inte avvisande till en successiv övergång till heldragna burkar i förtent stålplåt eller annat lämpligt material den dag tekniken härför är fullt utvecklad och om aluminium efter skälig provotid i realiteten och icke enbart i förhandsspekulationer skulle visa sig ge påtagliga negativa effekter ur bland annat miljö- och energisynpunkt.

Stockholms kommun: Stockholms kommun säger bestämt nej till att införa aluminiumburken som dryckesförpackning.

Nässjö kommun: Några utvärderingar av det inom Nässjö kommun pågående försöket med återvinning av aluminiumburken har ännu ej gjorts.

Allt pekar dock på att återvinningen inte ens når i närheten av de krav som utredningen ställer. Detta torde klart visa på konsumenternas inställning till returhanteringen av förpackningen.

Trots vissa för dagen svåröverblickbara praktiska konsekvenser finner Nässjö kommun det således angeläget att biträda det handlingsalternativ som innebär att ett rent förbud mot aluminiumburken lagfästes.

Varbergs kommun: Den av utredningen föreslagna förpackningsavgiften, på först 20 öre och sedan ytterligare 70 öre, tror kommunen inte är tillräcklig för att uppnå ett tillfredsställande återvinningsresultat.

— — —
Med anledning av — — — den brist på konkreta förslag över hur en nästan total återvinning skall fungera, anser kommunen, det inte motiverat att tillåta en fortsatt försäljning av aluminiumburkar som dryckesförpackningar. I stället bör enligt kommunens mening resurser satsas på ytterligare utveckling av alternativa returförpackningssystem (ex. returglas).

Uddevalla kommun: — — — avstyrker införandet av den s. k. aluminiumburken som dryckesförpackning.

Miljöförbundet: Förbud mot aluminiumburken som endast får tillverkas under den omställningsperiod som fabriken kräver.

— — —

Eventuella stålburkar som tillverkas ska även ha lock av stål för att bättre kunna återvinnas.

Fältbiologerna: — — — förpackningspolitiken bör inriktas på att alla engångsförpackningar för öl och läsk förbjuds och ersätts med returförpackningar. — — —

MIGRI och Miljöcentrum: Eftersom den nya burkfabriken i Malmö enligt utredningens uppgifter till rimliga kostnader kan ställas om för tillverkning av burkar av stålplåt måste detta från samhällets sida vara att föredra. Mot bakgrund av det totala förpacknings/avfallsproblemet och av energi- och miljöskäl måste en satsning på utbyggnad av avfallsanläggningar vara mer angelägen för samhället än att medverka till särskilda återtagningssystem för enskilda förpackningar.

Kooperativa konsumentgillet: Utredningen har pekat på att det finns tekniska förutsättningar att lägga om produktionen till en heldragen stålburk.

Vi frågar oss då varför produktionen inriktas på aluminium överhuvudtaget? Det är allmänt känt att aluminium är en mycket råvaru- och energi-krävande metall med lång livslängd. Med tanke på att ytterligare öka vårt redan höga energibehov och att ytterligare belasta vår redan hårt ansatta natur måste aluminiumburkens berättigande ifrågasättas. Engångsförpackningar är ett otyg i sig men aluminiumburkar är helt oacceptabla, när det finns alternativ.

— — —

Utredningens förslag om restitution kan endast accepteras om konsekvenserna av de administrativa rutinerna kan lösas på ett smidigt sätt. Kan man inte lösa det problemet återstår, enligt Kooperativa konsumentgillsförbundet endast förbud, eller som utredningen föreslår en så hög förpackningsavgift att tillverkning och import av burken blir helt ointressant.

PLM: En övergång till produktion av stålburkar enligt heldragningsmekniken är fullt möjlig på viss sikt. PLM menar dock att en sådan övergång är en sämre lösning ur miljösynpunkt då återvinning tekniskt och ekonomiskt inte är möjlig och då fortsatt nedskräpning kan påräknas trots eventuella antinedskräpningskampanjer.

— — —

PLM övervägde ursprungligen att introducera en heldragen stålburk, men stannade för aluminium efter noggrant övervägande.

— — —

PLMs viktigaste kritik mot utredningen på denna punkt är att man inte insett skillnaden mellan en övergång vid en väl inkörd produktion med fullt utbildad personal och en övergång som i det här fallet skulle ske innan man helt behärskar den nya tekniken. Ett teknikbyte skulle möjligen vara genomförbart i ett längre perspektiv, dvs. efter 2,5–3 års drift. En övergång under de mycket känsliga första åren är däremot inte möjlig utan mycket allvarliga konsekvenser för PLM.

— — —

Så länge vi är hänvisade till aluminiumlock på stålburken innebär alltså ett materialbyte en försämring ur resurssynpunkt.

Gotthard Nilsson AB: Utredningen ser en övergång till heldragna bleckplåtburkar som en fördel jämfört med den nya aluminiumburken. Vi delar ej den uppfattningen. Visserligen är den heldragna bleckplåtburken ur återvinningsynpunkt något bättre än den nuvarande bleckplåtburken, men det faktum kvarstår att det cirkulerade bleckplåtskrotet har ett mycket lågt värde. Därför torde insamling av bleckplåtburkar vid port vara helt utslutten. Enda möjligheten torde vara magnetseparering vid centrala behandlingsanläggningar. Återvinningsgraden skulle dock endast bli ca 20% i detta alternativ, samtidigt som beredningskostnaden för skrotet knappast skulle täckas av materialvärdet. Resultatet skulle således bli onödigt slöseri med material och ökade kostnader för kommunerna. Enligt vår bedömning är den nya aluminiumburken klart överlägsen den heldragna bleckplåtburken ur både återvinnings- och miljösynpunkt.

5 Övriga frågor

5.1 Kampanj mot nedskräpning

Statens naturvårdsverk: Naturvårdsverket tillstyrker utredarens förslag om en ny riksomfattande kampanj mot nedskräpning. En kampanj erfordras oavsett vilket material som används i förpackningarna.

Näringsfrihetsombudsmannen: (NO anser att återvinning av aluminiumburkar) bör kombineras med kraftfulla åtgärder från samhällets sida mot den nedskräpning som idag förekommer.

Landsorganisationen i Sverige: Nödvändigheten av information av typ "Håll Sverige Rent" påtalas av utredningen. LO vill understryka detta förslag. En orsak till nedskräpning är överhuvudtaget förekomsten av emballage på alla varor, de flesta ej returnerbara. Detta talar för att man förutom att diskutera dryckesförpackningar i större utsträckning måste ta sig an frågan om återanvändning och recirkulation av förpackningar som sådana. — — —

Sveriges industriförbund: För att nå effekt är det angeläget att med lämpliga tidsintervaller upprepa anti-nedskräpningsbudskapet.

Kooperativa förbundet: En ny kampanj mot nedskräpning föreslås. KF instämmer.

Svenska Bryggareföreningen: I sitt förslag — — — framhåller utredningen behovet av utökad information.

Vi har från bryggeribranschens sida naturligtvis ingen motsatt uppfattning. Denna information får dock inte fokuseras endast till dryckesförpackningar som skräpobjekt.

Packforsk: Packforsk är därför positivt till att en ny kampanj mot nedskräpning startas. Packforsk tar gärna aktivt del i en sådan kampanj.

Renhållningsverksföreningen: Föreningen vill starkt understryka att kommunerna under inga förhållanden får drabbas av kostnader i och med att nya förpackningar introduceras i större omfattning på den svenska marknaden. Det uppställningsarbete som kan bli erforderligt då förpackningar slängs i naturen och på offentliga platser bör bekostas av producent och handel. Uppställningsarbete bör kunna ske genom kontinuerliga kampanjer (ex. Håll Sverige Rent) eller genom att kommunerna självständigt erhåller ekonomiska medel från centralt håll för lokala initiativ och renhållningsåtgärder.

Svenska kommunförbundet: Styrelsen vill understryka behovet av effektiva informationsåtgärder mot nedskräpning. — — — Styrelsen vill därför tillstyrka att det utformas informationsmaterial som kan underlätta planering och genomförande av lokala antinedskräpningskampanjer.

Nässjö kommun: — — — en ny kampanj mot nedskräpning genomförs.

Västerås kommun: Utredningens förslag om nya nedskräpningskampanjer av typ Håll Sverige Rent är bra. Kampanjerna bör planeras och genomföras med regelbundna intervaller.

Stiftelsen för naturresurshushållning: Stiftelsen för Naturresurshushållning har bildats av Malmö kommun i syfte att bl. a. stimulera utvecklingen inom miljövårdsområdet. Ett av Stiftelsens bedrivna projekt avser förstudie och planering av en rikskampanj mot nedskräpning och för återvinning.

— — —
Stiftelsen instämmer i utredningens slutsats att det krävs en fortsatt informationsverksamhet med återkommande kampanjer mot nedskräpning.

— — —
För kommunerna är det och har länge varit väsentligt att få stöd av en resursstark rikskampanj mot nedskräpning. För den kommunala stiftelsen för naturresurshushållning har det därför bedömts vara en angelägen uppgift att göra en förstudie och planering av en sådan rikskampanj. Det finns påtagliga samband mellan nedskräpning och återvinning. Dessa två problemområden har därför sammanförts i stiftelsens aktuella projekt.

Stiftelsen har hos Sveriges Industriförbund hemställt om och erhållit medel för denna uppgift. Målet är att en av bl. a. näringslivet finansierad rikskampanj mot nedskräpning och för återvinning skall kunna startas den 1 juli 1981. Till projektet knyts en planeringsgrupp med företrädare för olika intressenter, bl. a. Naturvårdsverket och Svenska kommunförbundet.

Något ytterligare utredningsarbete för att få till stånd denna för kommunerna angelägna kampanjverksamheten är enligt stiftelsens uppfattning inte erforderligt. Däremot behövs statsmakternas stöd som komplement till näringslivets engagemang.

5.2 Engångsflaskor

Statens naturvårdsverk: Naturvårdsverket delar utredarens uppfattning att engångsflaskor för öl och läsk inte bör få en ökad marknadsandel. Enligt verket är det angeläget att användningen av sådana glas minskas.

Konsumentverket: Konsumentverket delar utredningens uppfattning att engångsflaskor för öl och läsk inte bör få en ökad marknadsandel.

Svenska Bryggareföreningen: Utredningen anser att engångsflaskor för öl och läskedrycker inte bör få en ökad marknadsandel. Speciella styrmedel härför kan komma att krävas.

Bryggeribranschen använder för närvarande engångsflaskor i väsentligt lägre grad än vad som förekommer inom med oss konkurrerande branscher. Vi motsätter oss detta förslag så länge konkurrensneutralitet på detta område inte har skapats.